

*Gereformeerde
Scholengemeenschap
Randstad*

Jaarverslag 2017

28 mei 2018

	Pagina
<u>Jaarstukken</u>	3
<u>Jaarrekening</u>	
Algemene toelichting	37
Balans per 31 december 2017 (na voorstel resultaatbestemming)	44
Staat van baten en lasten over 2017	45
Kasstroomoverzicht over 2017	46
Toelichting behorende tot de balans per 31 december 2017	47
Overzicht verbonden partijen	54
Niet uit de balans blijkende verplichtingen	54
Toelichting op de staat van baten en lasten over 2017	55
Wet Normering Topinkomens (WNT)	59
<u>Overige gegevens</u>	
Gebeurtenissen na balansdatum	61
Ondertekening door bestuurders en toezichthouders	61
Controleverklaring	62
(Voorstel) bestemming van het resultaat	66
Gegevens rechtspersoon	67

Jaarstukken 2017

Vereniging voor Gereformeerd Voortgezet
Onderwijs voor Westelijk Nederland

Voorwoord

Elk schooljaar begint de school met mooie openingsavonden in Rotterdam en Rijswijk. In Rotterdam was dit jaar het thema 'verbinding'. Allereerst -en vooral- mogen we ons verbonden weten met God, onze Vader. We zijn ons bewust van onze afhankelijkheid van God. Hij heeft zich met onze leerlingen, ouders/verzorgers en medewerkers verbonden.

We lazen Psalm 133, die avond eind augustus. "Wat is het leven goed en mooi, als we als mensen in liefde met elkaar leven". Dat kunnen we zo maar anders ervaren en dat hebben we ook het afgelopen jaar gemerkt. De gebrokenheid, die soms zo pijnlijk is. Ook in 2017 is er weer veel gebeurd in het leven van onze leerlingen, ouders/verzorgers en medewerkers, maar ook in het schoolleven. Goed om te merken, dat God erbij was. Dat gaf rust en vertrouwen.

En zo zijn we als leerlingen, ouders/verzorgers en medewerkers ook met elkaar verbonden. Ik las onlangs de volgende uitspraak: 'Wanneer we ons aan elkaar verbinden, ontstaat er een plek waar we veilig en constructief imperfect kunnen zijn'. Een mooie uitspraak. Door verbinding ontstaat er veiligheid en ruimte. Je mag er zijn! En veel mooier nog, fouten maken mag. Het hoeft niet perfect te zijn. En zo is de GSR zo'n gemeenschap, een gemeenschap waar je mag zijn wie je bent, waar je fouten mag maken.

In deze jaarstukken wordt verantwoording afgelegd over het jaar 2017. We mogen terugkijken op een gezegend jaar; goede onderwijsresultaten, een veilige school en mooie financiële cijfers. Het is het resultaat van hard werken door veel mensen binnen de GSR; leerlingen, ouders/verzorgers, vrijwilligers, docenten en andere medewerkers van de GSR, schoolleiding en leden van de Raad van Toezicht. Met veel waardering bedank ik alle betrokkenen. We kunnen in dankbaarheid terugzien op een goed en door God gezegend jaar.

C.A. Klapwijk,
Rector/bestuurder

Inhoudsopgave

Kort verslag van de Raad van Toezicht over 2017	6
Bestuursverslag	12
Kerncijfers	23
Financiële informatie	24

Kort verslag van de Raad van Toezicht 2017

Raad van Toezicht/College van Bestuur

Het College van Bestuur (CvB) is verantwoordelijk voor het besturen van de vereniging en de school. De vereniging heeft een Raad van Toezicht (RvT) ingesteld. De RvT houdt toezicht op het CvB. De RvT bestond op 31 december 2017 uit vijf leden (in alfabetische volgorde): Jan Hendriks (vicevoorzitter), Ostara de Jager, Marnix de Romph, Hans Storm (voorzitter) en Jop Versteegt. Per 26 oktober 2017 heeft Carola Schouten haar lidmaatschap van de RvT moeten beëindigen in verband met haar benoeming tot minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Met dit (tussentijds) vertrek verliest de RvT een toegewijd en deskundig lid. Begin 2018 is de procedure in gang gezet om tot de benoeming van een opvolger te komen.

Het collectief van de RvT is verantwoordelijk voor zijn toezichthoudende taak. Bij de voorbereiding van de agenda werkt de RvT met een aantal voorbereidende commissies: Audit (Jop en Carola, na het vertrek van Carola tijdelijk waargenomen door Jan), Identiteit (Jan en Marnix) en Onderwijs en kwaliteit (Ostara en Marnix). Deze commissies bereiden, veelal in samenspraak met de bestuurder, het desbetreffende onderwerp, voor de vergaderingen van de RvT voor.

De RvT heeft in 2017 vijf keer samen met het CvB vergaderd.

Governance

Naast (de reguliere) onderwerpen als financiën, onderwijs en identiteit, die hierna aan de orde komen, heeft de RvT in 2017 ook verder gesproken over de ontwikkeling en de invulling van zijn governance taak. Een RvT heeft vier te onderscheiden taken: goedkeuren, toezichthouden, klankbord/advies en werkgeverschap. Het in 2016 verschenen VTOI-rapport *'Beter toezien. Over de maatschappelijke waarde van het onderwijs en het belang van toezicht daarop'* is op 6 maart 2017 op hoofdlijnen in de RvT besproken. Tijdens een gezamenlijke studieochtend op 24 juni 2017 is aan de hand daarvan verder doorgesproken over onze invulling als RvT van de governance.

Het VTOI-rapport agendeert een drietal thema's waarop het 'beter toezien' betrekking heeft:

- (1) de school als waardegemeenschap;
- (2) de school binnen een netwerkstructuur;
- (3) de school en zijn interne verhoudingen en competenties.

Het eerste thema krijgt volop aandacht bij de identiteitsdiscussie binnen de school, waarin ook juist de RvT een belangrijke rol vervult. Het thema interne verhoudingen en competenties ziet op onder meer de bedrijfsvoering en de onderwijskwaliteit. Dat krijgt binnen de RvT ook de nodige aandacht. De RvT wil de komende jaren de focus meer richten op het tweede thema, de netwerkstructuur: hoe beweegt de RvT zich binnen het interne en externe netwerk van de school.

In 2018 zal de RvT de interne discussie over de governance voortzetten.

Identiteit

Het thema (levensbeschouwelijke) identiteit is binnen de diverse geleidingen van de GSR al enige tijd onderwerp van een gedachtenwisseling. In 2016 is een nieuw identiteitsplan voorbereid dat in 2017 is besproken met de RvT. Binnen de RvT is in 2017 – als sluitstuk van de identiteitsdiscussie – ook verder gesproken over de grondslag en het lidmaatschap van de vereniging. De huidige statuten van

Vereniging voor Gereformeerd Voortgezet Onderwijs voor Westelijk Nederland

de vereniging staan een verbreding van het lidmaatschap niet toe, dat nu beperkt is tot leden van de GKv, CGK en NGK. Het CvB en de RvT hebben er voor gekozen om de verenigingsstructuur ook voor de toekomst te handhaven. Zij hebben gezamenlijk de algemene ledenvergadering op 26 oktober 2017 het voorstel gedaan om de bestaande vereniging te ontbinden en tot de oprichting van een nieuwe vereniging te komen. Gehoord de opmerkingen die de aanwezige leden hebben gemaakt en de vragen die zij bij het voorstel hebben gesteld, hebben het CvB en de RvT het voorstel staande de vergadering teruggetrokken voor nader beraad. In 2018 hebben het CvB en de RvT, in samenspraak met de MR, het gesprek voortgezet over hoe het verder kan worden ingericht.

Financiën

Het is het CvB gelukt om het jaar 2017 af te sluiten met een beperkt positief resultaat. De RvT houdt toezicht op het verloop van de begroting en of deze binnen de afgesproken kaders blijft, en kan vaststellen dat dit ook voor het jaar 2017 gelukt is. Financieel een uitdagend jaar, daar deze zich tevens liet kenmerken door een forse verbouwing van de B-toren die nagenoeg conform begroting is gerealiseerd.

Specifieke aandacht blijft er voor de toestroom van het aantal nieuwe leerlingen en de impact daarvan op de financiële balans van de school. Ook in 2017 hebben we verder geïnvesteerd in de positionering van de GSR en mochten we opnieuw een lichte groei zien in het aantal leerlingen en daarmee een positieve impact op de meerjarenbegroting. Er wordt toegezien op de handelingen vanuit het CvB om adequaat te sturen daar waar de nieuwe aangroei in lijn blijft met de verwachtingen, dan wel direct handelen vereist wordt wanneer deze onder de verwachtingen komt.

Deze focus is in het afgelopen jaar verscherpt als ook een verbeterd financieel inzicht gerealiseerd met specifieke sturing op de resultaten. We hebben in nauwe samenwerking met CvB mogen werken aan het aanscherpen en verder verbeteren van het financieel sturingsmodel. Naast de reguliere begrotingszaken blijft er specifieke aandacht gericht op thema's als: functiemix, investeringen, ICT-ontwikkelingen, leermiddelen, naamsbekendheid, opbrengstgericht werken, brede vorming, hoogwaardig onderwijs, etc.

In samenwerking met de accountant hebben we tevens een stappenplan mogen ontwikkelen in het verder professionaliseren van het financiële beleid, met een verdere focus op diverse financiële en niet financiële aspecten. Dit doen we vanuit de RvT en dan specifiek de Auditcommissie.

We weten ons gezegend als we terug kijken op de financiële resultaten van dit jaar en de wijze waarop daar met aandacht en energie met elkaar invulling aan wordt gegeven.

Onderwijs/kwaliteit

De RvT is in het verslagjaar op regelmatige basis door de bestuurder en conrectoren geïnformeerd over de onderwijsontwikkelingen en de daarbij georganiseerde professionaliseringsactiviteiten. De RvT is positief over de beweging en vernieuwing in de school en de versterking van de pedagogiek en didactiek. De RvT heeft regelmatig met de bestuurder gesproken over personeelsontwikkeling, leiderschapsontwikkeling, pedagogische en didactische professionalisering en het benoemingsbeleid. Deze gesprekken vormen het vertrekpunt voor het inrichten van een systematische monitoring van de onderwijskundige ontwikkelingen vergelijkbaar met de manier waarop de auditcommissie de financiële ontwikkelingen binnen de school volgt en bewaakt.

Ook de zorg ten aanzien van het ziekteverzuim wegens langdurig ziekten is onderwerp van gesprek geweest. Aan het begin van het jaar heeft de RvT kennisgenomen van het initiatief van een groep

Vereniging voor Gereformeerd Voortgezet Onderwijs voor Westelijk Nederland

docenten om na te denken over een andere vorm van roosteren. In de loop van het verslagjaar heeft dit vorm gekregen in het zogenoemde flexrooster. De RvT is alert op het proces van communicatie en implementatie en volgt de ontwikkelingen nauwgezet. De RvT is verheugd over het aantal aanmeldingen voor het schooljaar 2017-2018.

Vanaf 1 augustus 2017 houdt de inspectie op een nieuwe manier toezicht op het onderwijs. Met een waarderingskader wordt de kwaliteitszorg op bestuursniveau en de onderwijskwaliteit op de schoolniveau inzichtelijk gemaakt. De onderwijsopbrengsten 2017 van de GSR stemmen tot tevredenheid. Er zijn goede resultaten geboekt. De verwachting is dat voor alle opleidingen het oordeel basisarrangement gegeven wordt. Het kwaliteitsbeleidsplan is aangepast aan de huidige situatie (nieuwe organisatiestructuur en nieuw toezicht inspectie). Het plan geeft een goed inzicht hoe de GSR invulling geeft aan kwaliteitsbeleid. Dit beleidsplan en onderliggende systemen is toegelicht aan de commissie onderwijs & kwaliteit van de RvT.

Een eerste concept van het nieuwe schoolplan 2018-2022 is in de RvT besproken. De RvT draagt vanuit zijn rol en verantwoordelijkheid graag bij aan de prachtige missie:

“Wij helpen kinderen om hun kennis en vaardigheden te ontwikkelen en hun talenten te ontdekken en te ontplooiën. Zo leren ze zichzelf kennen en worden ze gevormd als christen. School en ouders werken samen in opvoeding en onderwijs, opdat zij van betekenis kunnen zijn in de samenleving, vandaag en morgen.”

Contacten met en functioneren van het CvB

De voorzitter en de vicevoorzitter hebben vijf maal een voorbereidingsgesprek gevoerd met het CvB.

Op 4 september zijn er welbevindingsgesprekken binnen de RvT gehouden met Jop, Marnix en Ostara door Hans en Jan. Met Jan door Hans en Ostara én met Hans door Jan en Jop. In die gesprekken is terug- en vooruitgekeken aan de hand van de vragen naar het functioneren van de individuele leden, van de groep als geheel en of de RvT met de juiste dingen bezig is. De RvT-leden zijn in algemene zin tevreden over het functioneren van de RvT, de rol van de afzonderlijke leden en ieders inbreng binnen de RvT, de onderlinge (persoonlijke) relatie binnen de RvT en de verhouding tussen RvT en bestuurder. Er is een aantal aandachtspunten geformuleerd op basis van de gesprekken. Voor de ronde welbevindingsgesprekken in het najaar 2018 zal vooraf gekeken worden naar de opzet en met name naar het vragenformulier ter voorbereiding op de gesprekken.

In december 2017 heeft de RvT de periodieke beoordeling van de bestuurder vastgesteld op grond van de regeling ‘Procedure beoordeling College van Bestuur GSR’. De leden van de RvT hebben individueel het scoreformulier ingevuld en algemene opmerkingen gemaakt. In de vergadering van donderdag 30 november 2017 heeft de RvT dit besproken. Daarnaast heeft de RvT kennisgenomen van de door de bestuurder ontvangen acht feedbackformulieren van de twee conrectoren, drie schoolleiders, de directiesecretaris en de voorzitter en secretaris van de medezeggenschapsraad. De opgestelde beoordeling is daarna met het CvB besproken door Hans en Marnix en is deze definitief vastgesteld.

Contacten met de MR

De RvT treedt tweemaal per jaar in contact met de medezeggenschapsraad (MR), zo is in de wet vastgelegd. De intentie is uitgesproken vanuit de RvT om een goede relatie te onderhouden en waar gewenst contact met elkaar te hebben. Op 15 juni 2017 hebben de voorzitter en de vicevoorzitter

Vereniging voor Gereformeerd Voortgezet Onderwijs voor Westelijk Nederland

van de RvT gesproken met de MR. Gesproken is over de wederzijdse verhoudingen en de intentie is uitgesproken een open contact met elkaar te onderhouden.

De voorzitter van de RVT heeft op 15 september 2017 een gezamenlijke studiebijeenkomst van de MR met het CvB bijgewoond waar gesproken is over de wederzijdse verhoudingen en versterking van de onderlinge samenwerking.

Wij zijn als RvT dankbaar voor de resultaten van 2017 die op de verschillende onderdelen gerealiseerd zijn. Resultaten waar we gepaste trots over hebben maar bovenal Zijn zegen in mogen ervaren. Tevens leveren wij als RvT in een plezierige en constructieve samenwerking met de CvB graag onze bijdrage hieraan.

Vereniging voor Gereformeerd Voortgezet Onderwijs voor Westelijk Nederland

Overzicht functies en nevenfuncties leden College van Bestuur en Raad van Toezicht GSR

College van Bestuur

Kees Klapwijk

Rector/bestuurder GSR

Nevenfuncties:

- Voorzitter stichting CFA/Schoolgeld
- Lid Raad van Toezicht samenwerkingsverband KOERS VO (Rotterdam)

Raad van Toezicht

Hans Storm – voorzitter

Griffier van de Hoge Raad der Nederlanden, tevens kabinetschef van de president van de Hoge Raad.

Nevenfuncties:

- Voorzitter van de Raad van Toezicht van de GSR;
- Secretaris/penningmeester van de Vereniging van oud-leden van de Hoge Raad der Nederlanden en van het parket bij de Hoge Raad der Nederlanden;
- Voorzitter van het deputaatschap hoger beroep van de Generale Synode van de Gereformeerde Kerken (vrijgemaakt);
- Lid van het bestuur van de Provinciale ChristenUnie Zuid-Holland;
- Gastdocent op het gebied van recht en kerkrecht.

Jan Hendriks – vicevoorzitter

Senior adviseur Kenniscentrum Zorgadministratie.

Nevenfuncties:

- Vicevoorzitter Raad van Toezicht GSR;
- Vrijwilliger hospice De Margriet Vlaardingen.

Ostara de Jager – lid

Directeur Onderwijs & Ontwikkeling bij Hogeschool Rotterdam. In deze functie tevens werkzaam als personeelsadviseur van het College van Bestuur en de Raad van Toezicht. Overleg en onderhandeling met de Centrale Medezeggenschapraad en het Lokaal Arbeidsoverleg (vakbonden).

Nevenfuncties:

- Lid Raad van Toezicht GSR;
- Binnen de hogeschool voorzitter van het Hogeschool Regieorgaan Onderwijs & Onderzoek;
- Lid Koninklijke Ingenieursvereniging KIVI Regio Zuid-Holland Zuid;

Vereniging voor Gereformeerd Voortgezet Onderwijs voor Westelijk Nederland

- Lid Strategische Adviesraad De Verkeersonderneming;
- Lid Team Jeugdwerk Ondersteuning GKV Capelle Zuidwest.

Marnix de Romph – lid

Directeur van P3NL, federatie van psychologen, psychotherapeuten en pedagogen;
Directeur van de Organisatie van Nederlandse Tandprotheticici;
Directeur van Oog in oog management.

Nevenfuncties:

- Voorzitter van de Nederlandse Vereniging van Podotherapeuten;
- Voorzitter van de Stichting Podotherapie Nederland;
- Bestuurslid van de Samenwerkende Mondzorgkoepels;
- Bestuurslid/ secretaris van de Stichting Geschilleninstantie Mondzorg;
- Bestuurslid/ penningmeester van de Stichting De Mond niet vergeten! i.o.;
- Bestuurslid van de ChristenUnie Zuidplas;
- Lid Raad van Toezicht van Parento Thuiszorg BV;
- Lid Raad van Toezicht GSR.

Jop Versteegt – lid

Business Development Director voor het Centraal Beheer Algemeen Pensioenfonds.

Nevenfuncties:

- Ouderling in de GKV te Nieuwerkerk aan den IJssel;
- Trainer SPO;
- Lid van de klankbordgroep VSE;
- Lid Raad van Toezicht GSR;
- Bestuurslid Gnooms SRK Rotterdam.

Bestuursverslag

De bestuurder van de Vereniging voor Gereformeerd Voortgezet Onderwijs voor Westelijk Nederland biedt hierbij haar bestuursverslag aan voor het boekjaar dat geëindigd is op 31 december 2017.

Algemene informatie

De GSR is een middelbare school voor en door christenen. God geeft kinderen aan ouders; Hij geeft ouders aan kinderen om voor hen te zorgen en hen op te voeden als kinderen van Hem. De school draagt bij aan de christelijke opvoeding door te werken op dezelfde basis als de ouders thuis. Zo werken we er samen aan om nieuwe generaties te doen opgroeien.

In de jaren 50 van de vorige eeuw hebben ouders in onze regio op diverse plaatsen gereformeerde scholen gesticht. Die scholen waren nauw verbonden met de vrijgemaakte kerken. Dankzij het werk van deze pioniers en hen die daarna het onderwijs verder hebben uitgebouwd, groeiden de scholen. Hiermee legden zij een solide basis voor hoe we nu over christelijk onderwijs denken. In de jaren 90 werd gekozen voor de naam "Gereformeerde Scholengemeenschap Randstad". In het spraakgebruik korten velen dit af tot GSR. Deze afkorting is uitgegroeid tot een sterk merk in onze regio. Anno 2017 kiezen we voor onze school de naam GSR, om enerzijds ons nieuwe profiel - "voor en door christenen" - te onderstrepen en anderzijds de verbinding met ons rijke verleden te behouden.

Missie van de GSR

Wij helpen kinderen om hun kennis en vaardigheden te ontwikkelen en hun talenten te ontdekken en te ontplooiën. Zo leren ze zichzelf kennen en worden ze gevormd als christen. School en ouders werken samen in opvoeding en onderwijs, opdat zij van betekenis kunnen zijn in de samenleving, vandaag en morgen.

Visie GSR

In 2021 is de GSR een herkenbaar christelijke school in de Randstad. We halen het beste uit elkaar naar boven, we zijn bereid om grenzen te verleggen, we hebben hart voor elkaar en we hebben ruimte om te leren van onze fouten.

Kernwaarden

Onze kernwaarden zijn richtinggevend voor hoe we werken en ons gedragen. Dat geldt voor alle medewerkers en leerlingen, en op hun eigen plek ook voor de ouders.

NIEUWSGIERIGHEID

We staan open voor nieuwe dingen en we waarderen meedenken. Onderwijs is een ontdekkingsreis. Daarom dagen we elkaar uit om op zoek te gaan naar kennis, talenten, vaardigheden en wijsheid. En we wijzen elkaar erop hoe mooi God de wereld geschapen heeft, waar we vol verwondering naar kijken en van genieten.

RESULTAAT

We inspireren elkaar tot goede prestaties; zo komen talenten tot bloei. Je ontdekt nieuwe dingen wanneer je grenzen over gaat. We zetten ons volledig in voor goede lessen, waarin iedereen veel leert. Excellente resultaten horen daarbij, net als een goed lopende schoolorganisatie.

GELOOF DELEN

Elke dag spreken wij met elkaar over God. Daarbij luisteren we eerbiedig naar de Bijbel. We leren van elkaar wat het betekent om christen te zijn in onze samenleving en in de wereld. We leven in afhankelijkheid van God; dat spreken we dagelijks uit in onze gebeden.

LIEFDE

Wij geven Gods liefde voor ons door aan elkaar. We hebben oog voor elkaars belangen en we bieden elkaar veiligheid. Wij leven van Gods genade en daarom stellen we onderling vergeving centraal. We hebben hart voor elkaar. We staan voor elkaar klaar en zijn eerlijk.

Inspireren tot leren

Met het motto *'inspireren tot leren'* wordt duidelijk dat de herkenbaar christelijke identiteit en goed kwalitatief onderwijs de twee belangrijkste pijlers zijn. Medewerkers van de GSR laten zich inspireren door Gods Woord en geven als identiteitsdrager daar invulling aan op de school.

Identiteit

De GSR is een school voor voortgezet onderwijs. De GSR wil een school zijn voor en door christenen. In de Randstad wonen betrokken christenen, die voor hun kinderen herkenbaar christelijk onderwijs zoeken. De GSR wil er graag zijn voor deze betrokken christenen. De GSR verwacht dat ouders zich herkennen in de identiteit van de school. Met alle ouders (bij de aanmelding van hun eerste kind) worden motiveringsgesprekken gehouden.

In het benoemingsbeleid van de GSR is het vooral van belang dat de medewerker een geloofwaardige drager is van de christelijke identiteit van de GSR. Het personeel en in het bijzonder de docenten zijn belangrijke identiteitsdragers, hun gedrag en houding zijn van grote invloed op de identiteit van de school. Zij vertellen de leerlingen over Gods schepping en Zijn werk op aarde. Zij zijn in de klas de directe voorbeelden bij het uitdragen en realiseren van de identiteit in de praktijk van het leven. Medewerkers van de GSR zijn -ten principale- meelevend lid van een kerkelijke gemeente die staat in de gereformeerde traditie.

Vereniging voor Gereformeerd Voortgezet Onderwijs voor Westelijk Nederland

Aanduiding kernactiviteiten

De GSR is een brede scholengemeenschap voor voortgezet onderwijs. Dat betekent dat er onderwijs kan worden aangeboden op de niveaus van vmbo (basisberoepsgerichte, kaderberoepsgerichte en theoretische leerweg), havo en vwo (atheneum/gymnasium). Op 1 oktober 2017 bedroeg het leerlingaantal inclusief VAVO-leerlingen 1292 (2016: 1.273).

Juridische structuur

De rechtspersoonlijkheid van de GSR is een verenigingsvorm. De vereniging is opgericht in 1956 te Rotterdam en is in 1971 verder gegaan als Vereniging voor Gereformeerd Voortgezet Onderwijs voor Westelijk Nederland. In 1958 ging de eerste klas van start van het Gereformeerd Lyceum in Rotterdam. Twee jaar daarvoor was al de Gereformeerde Mulo te Rotterdam begonnen. Beide scholen gingen bij de komst van de Mammoetwet (1968) samen op in de Gereformeerde Scholengemeenschap Rotterdam. Sinds 1960 bestond in Rijswijk de Gereformeerde Mulo. Beide scholen fuseerden in 1994 tot de huidige GSR.

Organisatie en elementen van het gevoerde beleid in 2017

Organisatie

Het College van Bestuur is verantwoordelijk voor het besturen van de school en is het bevoegd gezag op de GSR. Er is één lid College van Bestuur, die tegelijk ook rector is van de school. In een managementcontract zijn de bevoegdheden van de rector/bestuurder geregeld. Tevens is hij voorzitter van de vereniging. De vereniging heeft een Raad van Toezicht ingesteld. Deze Raad van Toezicht houdt toezicht op het College van Bestuur. Het toezicht richt zich op identiteit, onderwijs & kwaliteit, bedrijfsvoering en integriteit. Er is 5 keer per jaar een overleg van de Raad van Toezicht met het College van Bestuur.

Hoofdlijnen van de managementstructuur van de GSR zijn de volgende:

- De GSR kent vier onderwijskundige afdelingen; deze worden aangestuurd door twee conrectoren (vmbo & vestiging Rijswijk en HAVO/VWO)
- De secundaire processen worden aangestuurd door de schoolleider bedrijfsvoering
- De beleidsondersteuning is vormgegeven onder verantwoordelijkheid van
 - Schoolleider GSR-Academie (beleidsondersteuning t.a.v. kwaliteit, identiteit, onderwijs, deskundigheidsbevordering, leerlingbegeleiding en passend onderwijs)
 - Schoolleider public value & organisatie
- De eindverantwoordelijkheid ligt bij de rector/bestuurder

De schoolleiding vergadert om de vier weken.

Belangrijke elementen van het gevoerde beleid

Het schoolplan 2013-2017 loopt af. In 2017 zijn we gestart met de voorbereidingen om te komen tot een nieuw schoolplan. De definitieve versie zal zijn beslag krijgen in 2018.

In dit jaarverslag benoem ik twee relevante ontwikkelingen in 2017:

Allereerst is en blijft het positioneren van de GSR in de regio een belangrijke (bestuurlijke) opdracht. De GSR wil de christelijke achterban in de samenleving representeren. Het belang van de maatschappelijke opdracht kwam meer voorop te staan. De vraag was niet alleen “Wat mist de GSR als de school niet in de Randstad staat?”, maar ook “Wat mist de Randstad als de GSR er niet meer is?”. Een bestuurlijke interventie (bij de reorganisatie in 2016) was de portefeuille ‘public value’ in te stellen als opdracht voor een van de schoolleiders. Er is in 2017 dan ook nadrukkelijk verbinding gezocht met partners binnen de Randstad. Mooie voorbeelden zijn bijvoorbeeld het debat010 en huiswerkbegeleiding voor leerlingen van een naburige basisschool. Als kernwoord van deze ambitie is bewust gekozen voor verbinding. We willen graag in verbinding staan met de directe samenleving, zodat we onze leerlingen goed kunnen voorbereiden op hun rol als burger in de samenleving. De GSR positioneert zich als een school voor en door christenen. Dit proces is bestuurlijk gezien geen eenvoudig proces. Het proces vraagt veel bestuurlijke sensitiviteit om stakeholders (ouders, personeelsleden, leden van de vereniging) hierin mee te nemen. In 2017 is het basisdocument “De GSR: bestaansgrond en grondslag; missie en visie; kernwaarden” als besluitdocument de formele besluitvormingsfase ingegaan. Deze besluitvormingsfase is in 2017 niet afgerond.

Als tweede belangrijke ontwikkeling naast de positionering van de GSR is in 2017 een proces gestart om te zoeken naar een onderwijsvorm die aan tegemoet komt aan meer maatwerk voor leerlingen. Er is behoefte aan flexibiliteit. Wij hebben dit gevonden in een rooster met kernlessen van 80 minuten en flex-lessen van 40 minuten. Dit is meer dan een invoering van een ander rooster. De GSR is een ontwikkelingsgerichte school: al lerend en ontwikkelend toewerken naar de invoering van het flexonderwijs in schooljaar 2018-2019. Dit proces is in augustus 2017 gestart en loopt door tot de zomervakantie in 2018. Het streven is om het flex-rooster in te voeren in het schooljaar 2018/2019.

In 2017 is er veel in beweging op de GSR: het gesprek over onderwijs, over hoe identiteit doorwerkt in de dagelijkse onderwijspraktijk wordt volop gevoerd in alle betrokken geledingen. Het is mooi om dan te ervaren dat dit gesprek gevoerd wordt vanuit een gezamenlijke drive om invulling te geven aan herkenbaar christelijk onderwijs in Rotterdam en in Rijswijk.

Onderwijsresultaten

Examenresultaten 2017

afdeling	aantal kandidaten	Aantal kandidaten CE	definitief geslaagd	percentage geslaagd	definitief afgewezen
vmbo-bk	22	22	21	95%	1
vmbo-t Rtd	56	56	49	88%	7
vmbo-t Rsw	23	23	20	87%	3
havo	99	97	85	88%	12
atheneum	43	43	42	98%	1
gymnasium	8	8	8	100%	0
totaal	251	249	225	90%	24

Twee kandidaten hebben zich teruggetrokken voor het Centraal Examen.

Drie kandidaten zijn **cum laude** geslaagd:

- VWO:1 kandidaat
- TL: 2 kandidaten

Het slagingspercentage is 90%. We zijn tevreden met dit mooie resultaat en handhaven hiermee de goed resultaten van de afgelopen jaren.

Opbrengsten GSR (2014/2015, 2015/2016, 2016/2017)

Sinds 2016 hanteert de onderwijsinspectie een nieuw onderwijsresultatenmodel. De volgende indicatoren zijn van belang:

a. Onderwijspositie t.o.v. advies basisschool

In deze indicator worden de onderwijspositie van de leerling in leerjaar drie en het ontvangen basisschooladvies in groep 8, tegen elkaar afgezet. Het doel van deze indicator is om zichtbaar te maken of de school in staat is om leerlingen in de eerste jaren van het VO tot het niveau te brengen dat ten opzichte van het advies mag worden verwacht.

b. Onderbouwsnelheid

Deze indicator is bedoeld om te bepalen hoeveel leerlingen onvertraagd overgaan van leerjaar 1 naar leerjaar 2 en van leerjaar 2 naar leerjaar 3. De hoeveelheid zittenblijvers in de onderbouw van het voortgezet onderwijs is landelijk niet zo groot. Meestal blijven leerlingen zitten doordat ze langdurig ziek zijn geweest of door privéomstandigheden te weinig onderwijs hebben kunnen volgen – niet omdat het onderwijs ondermaats is geweest. Toch is de hoeveelheid zittenblijvers voor ons een belangrijke indicatie voor de mate waarin scholen het niveau van leerlingen juist in beeld hebben en voldoende ondersteuning en begeleiding bieden.

Vereniging voor Gereformeerd Voortgezet Onderwijs voor Westelijk Nederland

c. Bovenbouwsucces

Deze indicator is bedoeld om te bepalen voor elke leerling in de bovenbouw vanaf leerjaar 3 of de overgang naar het volgend schooljaar succesvol is of niet. Als onderdeel van deze indicator kijken we naar de hoeveelheid zittenblijvers in de bovenbouw, naar de hoeveelheid leerlingen die opstromen naar een hoger onderwijsniveau en naar het slagingspercentage. Deze indicator is van belang omdat we hiermee een indruk krijgen van de tijd die leerlingen nodig hebben om een diploma te halen, nadat ze op een bepaald niveau zijn geplaatst of een keuze voor een sector of profiel hebben gemaakt. In de bovenbouw van het voortgezet onderwijs stromen weinig leerlingen op naar een hoger niveau. Het percentage zittenblijvers en het slagingspercentage vormen dus het voornaamste deel van deze indicator.

d. Examencijfers

De indicator Examencijfers gaat over het gemiddeld cijfer van het centraal examen van alle vakken in een onderwijssoort. Alle vakken met een centraal examencijfer die meetellen bij de uitslagbepaling, worden meegenomen. Ook de beroepsgerichte vakken in het vmbo tellen dus mee bij de bepaling van het gemiddelde.

De inspectie kijkt naar het gemiddelde van de afgelopen drie schooljaren.

	Rotterdam	Rijswijk
Onderwijspositie		
(2014-)2015	+5%	+18%
(2015-)2016	-1%	+ 5%
(2016-)2017	+2%	+34%*
Gemiddelde 3 jaar	+2%	+19%
Norm inspectie	-7%	-7%
Onderbouwsnelheid		
(2014-)2015	99%	99%
(2015-)2016	99%	98%
(2016-)2017	99%	99%
Gemiddelde 3 jaar	99%	98%
Norm inspectie	95%	95%

Alle indicatoren vallen binnen de norm van de inspectie. De score +34% (onderwijspositie 2016-2017) in Rijswijk is opvallend hoog. Dit wordt mede veroorzaakt door de systematiek, namelijk dat leerlingen met een HAVO-advies meegenomen worden als HAVO/VWO leerlingen in het derde leerjaar. Het zijn echter HAVO-leerlingen, die in de combiklas H/V zitten. Bij een correctie komen we op een schatting van +7% uit voor 2016-2017; het gemiddelde over 3 jaar zal op een vergelijkbaar niveau als in Rotterdam uitkomen, namelijk +2%

Vereniging voor Gereformeerd Voortgezet Onderwijs voor Westelijk Nederland

	VMBO BBL	VMBO KBL	VMBO TL R'dam	VMBO TL R'wijk	HAVO	VWO
Bovenbouwsucces						
(2014-)2015	*	*	88%	93%	91%	93%
(2015-)2016	*	96%	89%	98%	92%	91%
(2016-)2017	*	93%	93%	93%	88%	96%
Gemiddelde 3 jaar	*	94%	90%	94%	91%	93%
Norm inspectie		85%	87%	85%	79%	81%
Examencijfers						
(2014-)2015	*	6,51	6,30	6,46	6,47	6,62
(2015-)2016	7,25	6,32	6,05	6,39	6,74	6,87
(2016-)2017	6,82	6,41	6,20	6,29	6,38	6,54
Gemiddelde 3 jaar	7,08	6,41	6,19	6,38	6,53	6,68
Norm inspectie	6,48	6,20	6,18	6,12	6,26	6,27

*als gevolg van te weinig leerlingen neemt de inspectie de gegevens van BBL en KBL niet (altijd) op in de opbrengstenkaart

Alle indicatoren vallen binnen de norm van de inspectie.

Er is meer: identiteit en veiligheid

Naast de meer 'harde' resultaten over de kwaliteit van het onderwijs is er meer. We bieden onze leerlingen een brede vorming aan. We hebben de ambitie om onze leerlingen te laten zien dat je als christen van betekenis kunt zijn in deze samenleving. Dat willen we doen vanuit een veilig klimaat op de GSR. Deze doelstellingen meten we door middel van tevredenheidsonderzoeken. Graag verantwoorden we deze tevredenheidsresultaten.

Identiteit 2017/2018

De mate van tevredenheid t.a.v. de identiteit, veiligheid, schoolklimaat en algemene tevredenheid wordt jaarlijks gemeten via tevredenheidsonderzoeken bij leerlingen en ouders van het derde leerjaar.

In de tevredenheidsonderzoeken bij ouders geven de ouders feedback op de volgende stellingen:

- De school heeft een duidelijke identiteit
- Ik merk in mijn contacten met de school dat er wordt uitgegaan van het christelijk geloof
- Ik merk dat de school activiteiten met een christelijk karakter organiseert
- Ik ben tevreden over het christelijke van deze school
- Elke dag begint de school met een dagopening die gaat over een stukje uit de Bijbel

In de tevredenheidsonderzoeken bij leerlingen geven de leerlingen feedback op de volgende stellingen:

- Ik merk dat in de lessen wordt uitgegaan van het christelijk geloof
- Ik merk dat de mensen die hier werken hun christelijk geloof belangrijk vinden voor hoe ze hun werk doen
- Ik merk dat de school activiteiten met een christelijk karakter organiseert
- Ik ben tevreden over het christelijke van deze school
- Elke dag begint met een dagopening die gaat over een stukje uit de Bijbel

Vereniging voor Gereformeerd Voortgezet Onderwijs voor Westelijk Nederland

	VMBO	H/V onder bouw	Tweede Fase	Rijswijk
Feedback ouders identiteit	8.6			8.9
Feedback leerlingen identiteit	7.3	8.0	7.8	8.4
Veilige school	7.8	8.1	8.0	7.3

Deze opbrengsten zijn gebaseerd op de tevredenheidsonderzoeken bij ouders en leerlingen (voorjaar 2017)

Ouders hebben een hoge score op wat zij ervaren van de identiteit van de school. Ook leerlingen scoren, maar gemiddeld iets lager dan de ouders.

Scholen op de kaart

Trend	Rotterdam			Rijswijk		
	14/15	15/16	16/17	14/15	15/16	16/17
Algemene tevredenheid leerlingen	7,2	6,8	6,4	7,2	6,7	6,1
Veiligheid	8,5	8,6	9,3	8,9	9,3	8,7
Schoolklimaat		7,2	7,1		7,5	7,0

Deze opbrengsten zijn gebaseerd op tevredenheidsonderzoeken bij leerlingen uit het derde leerjaar.

We zijn trots dat de leerlingen de veiligheid op school en het schoolklimaat als positief beoordelen. Er is aandacht binnen de GSR voor de dalende trend bij de algemene tevredenheid van leerlingen.

Trend	Rotterdam			Rijswijk		
	14/15	15/16	16/17	14/15	15/16	16/17
Algemene tevredenheid ouders	7,1	7,5	8,5	8,0	7,8	8,9
Veilig op school	7,9	8,7	8,3	8,9	8,8	8,4

Deze opbrengsten zijn gebaseerd op tevredenheidsonderzoeken bij ouders/verzorgers van leerlingen uit het derde leerjaar.

Ouders/verzorgers zijn erg tevreden over de school en ervaren de GSR als een veilige school voor hun kinderen. Dat zien we als een compliment aan de medewerkers op school, die zich dagelijks inzetten voor een veilige school voor de leerlingen. Opvallend zijn wel de verschillen per schooljaar, die mogelijk veroorzaakt worden door de geringe deelname aan de enquête.

Conclusie onderwijsresultaten 2017

Op basis van de bovenstaande gegevens concluderen we dat de onderwijsresultaten van de GSR positief zijn. Ook de meer 'zachte' kant van het onderwijs is zeer positief.

Alle opleidingen op de GSR voldoen aan de normen van de inspectie.

We zijn trots en blij zijn met deze resultaten. Er wordt dagelijks, onder Gods Zegen, door medewerkers, leerlingen en ouders/verzorgers hard gewerkt. Het is dan ook bemoedigend om te zien dat leerlingen en ouders zich thuis voelen bij de GSR.

Kwaliteitszorg

Het kwaliteitsbeleidsplan 2013-2017 is in 2017 aangepast en onder de titel 'gaan voor kwaliteit' vastgesteld voor de periode 2018-2022. Alle aspecten van kwaliteitszorg, die beschreven staan in het kwaliteitsbeleidsplan van de GSR, hebben zo een plek; daarmee wordt het systematisch uitvoeren van de kwaliteitscyclus bevorderd. Er wordt in de kwaliteitscyclus gebruik gemaakt van Cum Laude, het managementvenster (scholen op de kaart), het ruitmodel (financieel sturingsmodel) en het onderwijsdashboard GSR. Het onderwijsdashboard is na de reorganisatie in 2016 aangepast en is sinds het begin van het schooljaar 2017/2018 operationeel.

Verwachtingen onderwijsontwikkelingen 2018

Het College van Bestuur en de schoolleiding heeft voor schooljaar 2017/2018 een aantal concrete doelstellingen:

- Invoering van het flexonderwijs
- Invoering van het professionele gesprek als onderdeel van de gesprekscyclus
- 24-uurs-conferenties voor medewerkers van de GSR over de doorwerking van de identiteit in de dagelijks onderwijspraktijk.

De verwachting is dat deze doelstellingen in 2018 ook gerealiseerd zijn. De invoering van het zogenoemde flexonderwijs is niet het eindpunt van het project. We zien dit wel als een markeermoment, maar tegelijk is het een start van het vervolg. De focus zal liggen op activerende didactiek, het vormgeven van 80-minutenlessen en het vormgeven van de flex-lessen. Het professionele gesprek heeft dan een logische plek binnen de organisatie.

De definitieve besluitvorming over het identiteitsdocument zal ook in 2018 genomen worden. Dit document zal onderdeel worden van het nieuwe schoolplan. Er zijn twee 24-uurs conferenties gepland in 2018, waar medewerkers met elkaar in gesprek zijn over de doorwerking van de identiteit in de dagelijkse schoolpraktijk.

De GSR bestaat in 2018 60 jaar! In september zal hier aandacht aan besteed worden door middel van een mini-symposium over burgerschap en een reünie voor oud-leerlingen en (oud-) medewerkers van de GSR.

Ook in 2017 hebben we gewerkt met een specifiek voor de GSR ontwikkeld (financieel) sturingsmodel. In het begrotingsproces is ingezet op meer draagvlak binnen de schoolleiding voor de begroting 2018. Hierdoor zijn onderwijskundige keuzes meer dan voorheen gekoppeld aan de financiën. Deze ontwikkeling gaan we in 2018 doorzetten, waardoor de begroting meer inhoudsrijk wordt verantwoord.

Beleid ten aanzien van beleggen en belenen

De GSR heeft sinds 10 juni 2003 een treasurystatuut, waarin de bepalingen zijn opgenomen inzake het belenen en beleggen door de GSR. Op 19 december 2013 is dit treasurystatuut herzien. Op basis van nieuwe regelgeving in 2016 is het treasurystatuut gewijzigd. Op 29 mei 2017 is het gewijzigde treasurystatuut door de Raad van Toezicht goedgekeurd en door het College van Bestuur vastgesteld.

Vereniging voor Gereformeerd Voortgezet Onderwijs voor Westelijk Nederland

Klachten

Er zijn in 2017 geen klachten bij de school binnengekomen die moesten worden behandeld door de klachtencommissie. Alle klachten die er waren (van ouders of van mensen uit de directe omgeving van de schoolgebouwen), konden binnen de school zelf worden behandeld en afgehandeld.

Samenwerkingsverbanden

De vier gereformeerde scholengemeenschappen, met hoofdvestigingen in Groningen, Zwolle, Amersfoort en Rotterdam, werken samen in het Gereformeerd IdentiteitsPlatform (GRIP). Dit is een samenwerkingsverband op gemene rekening. Het doel van GRIP is de gereformeerde identiteit te versterken door het ontwikkelen van lesmateriaal en door bezinningsactiviteiten te organiseren voor medewerkers van de gereformeerde scholen in de vorm van studiedagen en netwerken.

De bestuurder/directeur neemt ook deel aan het bestuurlijk overleg vanuit het LVGS (Landelijke Vereniging voor Gereformeerde Schoolbesturen).

De GSR neemt eveneens deel aan samenwerkingsverbanden voor passend onderwijs, namelijk KOERS VO (Rotterdam) en het samenwerkingsverband Zuid-Holland-West (Rijswijk).

De GSR neemt sinds juni 2010 deel aan een netwerk 'Identiteit en Kwaliteit in de leergebieden'. De ambitie van dit netwerk is samenwerking in het versterken van de christelijke identiteit door het ontwikkelen van onderwijskundige projecten, het scholen van docenten en het verankeren van de opbrengsten in een onderdeel van de lerarenopleiding.

Horizontale verantwoording

De GSR neemt deel aan de 'vensters voor verantwoording'. Dit venster is via www.scholenopdekaart.nl te bereiken. Hierdoor kunnen alle belangstellenden de informatie van de GSR vergelijken met de gegevens van andere scholen. Het is tegelijk een middel om ons horizontaal te verantwoorden.

Een belangrijk onderdeel van deze horizontale verantwoording is het regelmatig via tevredenheidsonderzoeken feedback vragen van leerlingen, ouders/verzorgers en personeel. Verder zijn er oudernetwerken waarin toekomstig beleid wordt getoetst bij ouders en feedback ontvangen wordt over de dagelijkse gang van zaken op de school. Resultaten van de tevredenheidsonderzoeken en de oudernetwerken worden binnen de schoolleiding besproken en leiden waar nodig tot beleidsaanpassingen.

De conrectoren hebben jaarlijks tweemaal een overleg met een 'oudernetwerk' over de lopende gang van zaken binnen de school.

Conclusie bestuurder

Als bestuurder kijk ik met dankbaarheid en trots terug op het afgelopen jaar. De resultaten zijn goed te noemen. De GSR wordt door leerlingen en ouders als een mooie, veilige school gezien. Docenten en andere medewerkers van de GSR geven met veel enthousiasme invulling aan de missie: een mooie herkenbare christelijke school. In de volgende hoofdstukken volgt de rapportage van de financiële cijfers van 2017. Met dankbaarheid kunnen we constateren dat er sprake is van financiële stabiliteit.

C.A. Klapwijk

Kerncijfers

	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010
Financieel								
Totale baten	€ 10.280.146	€ 9.744.501	€ 9.644.715	€ 9.192.547	€ 9.475.319	€ 8.944.158	€ 9.065.965	€ 9.207.336
Totale lasten	€ 10.213.381	€ 9.747.026	€ 9.391.664	€ 9.475.560	€ 9.232.998	€ 9.216.459	€ 8.966.275	€ 9.284.785
Exploitatieresultaat	€ 86.602	€ 26.115	€ 286.310	-€ 240.553	€ 294.829	-€ 199.298	€ 161.518	-€ 19.938
Eigen vermogen	€ 1.939.181	€ 1.852.580	€ 1.826.465	€ 1.540.155	€ 1.780.708	€ 1.485.879	€ 1.685.177	€ 1.523.659
Totaal vermogen	€ 4.670.641	€ 4.548.903	€ 4.127.409	€ 3.783.401	€ 3.980.811	€ 4.263.280	€ 4.196.370	€ 4.152.291
Solvabiliteitsratio I (EV/TV)	42%	41%	44%	41%	45%	35%	40%	37%
Solvabiliteitsratio II (EV+Vo)/TV	62%	60%	60%	53%	57%	50%	57%	50%
Liquiditeit	1,72	2,06	1,91	1,52	1,71	1,52	1,70	1,35
Rentabiliteit	4,5%	1,4%	15,7%	-15,6%	16,6%	-13,4%	9,6%	-1,3%
Huisvestingsratio	6,5%	6,8%	7,4%					
Kapitalisatiefactor	35%	42%	37%	36%	38%	42%	40%	37%
Weerstandsvermogen	19%	19%	19%	17%	19%	17%	19%	17%
Financieringsfunctie	6%	5%	5%	7%	6%	7%	8%	9%
Transactiefunctie	17%	19%	17%	19%	18%	24%	20%	22%
Financiële bufferfunctie	12%	18%	15%	10%	14%	12%	12%	6%
Personele lasten / totale lasten	79,0%	78,3%	76,6%	77,7%	76,9%	75,5%	76,2%	73,7%
Materiële lasten / totale lasten	7,9%	8,4%	9,2%	8,7%	8,7%	11,5%	10,3%	13,9%
Totale lasten / aantal leerlingen	€ 7.905	€ 7.657	€ 7.544	€ 7.580	€ 7.398	€ 7.524	€ 7.266	€ 7.214
Personele lasten / aantal leerlingen	€ 6.249	€ 5.654	€ 5.781	€ 5.888	€ 5.690	€ 5.683	€ 5.534	€ 5.315
Materiële lasten / aantal leerlingen	€ 626	€ 680	€ 695	€ 662	€ 646	€ 864	€ 749	€ 1.006
Aantal leerlingen 1/10								
	1292	1273	1245	1250	1248	1225	1234	1287
• Eerstejaars 1/10	259	246	234	237	278	240	224	216
• Diploma's 1/7	224	224	225	218	243	227	253	218
• VAVO	11	9	7	10	11	8	10	6
Personeel in dienst 1/10								
Docenten**	79,3	77,9	75,2	78,1	73,7	76,0	73,8	78,4
Ondersteunend personeel*	22,2	22,6	22,6	24,2	24,5	25,2	26,1	25,0
Schoolleiding	5,9	5,9	4,9	5,9	6,9	6,9	6,9	6,9
Totaal fte	107,4	106,4	102,7	108,2	105,1	108,1	106,8	110,3
Totaal personen	155	152	142	151	153	149	154	154
Totaal man	76	79	77	81	78	79	82	83
Totaal vrouw	79	73	65	70	75	70	72	71

* 1/10/2016 was 0,2 fte onderst. pers. voor vervanging ziekte en zwangerschap (2016: 0,2 fte 2015: 0 fte, 2014: 0,4 fte, 2013: 0,8 fte, 2012: 1,3 fte, 2011: 2 fte)

** op 1/10/2017 was 1 fte docenten voor vervanging ziekte en zwangerschap (2016: 1,5 fte 2015: 1,3 fte 2014: 2,9 fte, 2013: 0 fte, 2012: 1,5 fte, 2011: 0,6 fte)

Financiële informatie

Het beschikbare eigen vermogen ultimo 2017 bedraagt EUR 1.939.181. Hiervan is EUR 1.621.630 geïnvesteerd in materiële vaste activa. Het restant van EUR 317.551 wordt, tezamen met de voorzieningen aangehouden in de vorm van spaargelden. De overige liquide middelen bestaan uit het verschil tussen de kortlopende schulden en de vorderingen.

Het saldo liquide middelen nam ten opzichte van voorgaand jaar af met EUR 885.571 (2016: toename EUR 586.501). De belangrijkste oorzaak van de afname van de liquide middelen is een bedrag van EUR 1.042.546 aan investeringen waarvan EUR 971.252 voor verbouwingkosten en inventaris renovatie B-toren. Zie voor verdere toelichting het kasstroomoverzicht.

Financieel beoordelingskader Inspectie van het Onderwijs

Het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap hanteert vanaf 2015 de in onderstaande tabel opgenomen kengetallen bij het toezicht op de financiële continuïteit van onderwijsinstellingen.

	Omschrijving	Signaleringswaarden	GSR 31-12-17	GSR 31-12-16
1	Solvabiliteit 2, ((eigen vermogen + voorzieningen)/totale passiva)	< 0,3	0,62	0,60
2	Liquiditeit (current ratio), (vlottende activa/kort vreemd vermogen)	Funderend onderwijs < 0,75 Mbo + ho < 0,5	1,72	2,06
3	Huisvestingsratio ((huisvestingslasten + afschrijvingen gebouwen en terreinen)/totale lasten)	Funderend onderwijs > 0,10 Mbo + ho > 0,15	0,065	0,068
4	Weerstandsvermogen, (eigen vermogen/totale baten)	< 0,05	0,19	0,19
5	Rentabiliteit (resultaat/totale baten),	3-jarig < 0 2-jarig < -0,05 1-jarig < -0,10	0,068 0,029 0,045	0,002 0,016 0,014

De vereniging voldoet aan alle kengetallen, bij geen van de kengetallen valt de waarde aan de verkeerde kant van de signaleringgrenzen. In de volgende sub paragrafen worden de kengetallen liquiditeit, solvabiliteitsratio en weerstandsvermogen verder uitgewerkt. Ook de kapitalisatiefactor wordt uitgewerkt, aangezien met name de doorrekening naar de bufferfunctie, aanvullende informatie levert over de financiële situatie van de vereniging. De conclusie van een analyse van de kengetallen is, dat de vereniging een financieel gezonde basis heeft met een beperkte buffercapaciteit. In de paragrafen risicobeheersing en continuïteit wordt dit nader uitgewerkt.

Liquiditeit

De liquiditeit is een kengetal voor de zogenoemde statische liquiditeit. Het geeft antwoord op de vraag of er voldoende liquide middelen zijn om de bestaande verplichtingen op korte termijn na te komen. Een waarde van één (1) geeft aan dat dat precies het geval is en vanuit het College van Bestuur is die waarde het minimum. Het ministerie hanteert een signaleringgrens van 0,75. Per 31 december 2017 bedraagt voor de vereniging de liquiditeit 1,72 (2015: 2,06). De oorzaak van de daling van de liquiditeit in 2017 is de afname van de liquide middelen op 31 december 2017 ten opzichte van 31 december 2016 met EUR 885.571 met name als gevolg van investeringen voor een bedrag van EUR 971.252 in renovatie en vervanging inventaris van de B-toren. De belangrijkste reden van het feit dat de liquiditeit eind 2016 extreem hoog was, is dat in de jaren daarvoor er voor gekozen is om minder te investeren. In ultimo 2016 was de prognose dat ultimo 2017 de liquiditeit afgenomen zou zijn naar 1,6 als gevolg van de geplande investeringen in de B-toren.

Solvabiliteitsratio

Een maatstaf voor de financiële soliditeit van een instelling wordt weergegeven met het kengetal solvabiliteit. Voor de solvabiliteit worden twee ratio's gehanteerd. De eerste is de verhouding tussen het eigen vermogen en het totaal vermogen. Voor de vereniging is de solvabiliteit per 31 december 2017 0,42 (2016: 0,41). De Inspectie van het Onderwijs hanteert een ondergrens voor de zogenoemde solvabiliteitsratio 2, dat is het eigen vermogen plus de voorzieningen gedeeld door het totaal vermogen. De solvabiliteitsratio 2 is voor de vereniging per 31 december 2017 0,60, dat is gelijk aan ultimo 2016. De ratio's liggen ruim boven de kritieke ondergrens van 0,3.

Kapitalisatiefactor

De kapitalisatiefactor is een in 2009 door de commissie vermogensbeheer onderwijsinstellingen geïntroduceerd nieuw kengetal. Inmiddels maakt dit kengetal geen onderdeel meer uit van het beoordelingskader van de Inspectie van het Onderwijs. Gezien de continuïteit van de verslaggeving en het inzicht wat met name de uitsplitsing van deze factor biedt, wordt in dit verslag nog wel aandacht besteed aan de kapitalisatiefactor. Voor de berekening van de kapitalisatiefactor wordt het totaal vermogen exclusief gebouwen en terreinen gedeeld door de totale baten. De kapitalisatiefactor is bedoeld om te signaleren of onderwijsinstellingen misschien een deel van hun kapitaal, niet of inefficiënt benutten voor de vervulling van hun taken. De Inspectie van het Onderwijs hanteerde als signaleringgrens voor de GSR op basis van de grootte van de instelling 0,52 (bovengrens). Op 31 december 2017 is de kapitalisatiefactor 0,35 (31 december 2016: 0,42). De kapitalisatiefactor ligt hiermee ruim onder de gestelde bovengrens. De kapitalisatiefactor is afgenomen als gevolg van de investeringen in verbouwing B-toren, hierdoor is de boekwaarde van verbouwingen gestegen met EUR 656.887. Deze stijging in de boekwaarde wordt in mindering gebracht op het vermogen bij de berekening van de kapitalisatiefactor. De daling van de kapitalisatiefactor geeft aan dat effectief meer van de beschikbare middelen zijn ingezet voor de bedrijfsvoering.

De kapitalisatiefactor wordt verder uitgesplitst en geanalyseerd naar de financieringsfunctie, de transactiefunctie en de financiële bufferfunctie. De kapitalisatiefactor is met name laag door een lage financieringsfunctie van 6% (2016: 5%). De financieringsfunctie bestaat uit de middelen die nodig zijn om materiële vaste activa te vervangen. Hiervoor wordt uitgegaan van 50% van de aanschafwaarde van de materiële vaste activa exclusief gebouwen en terreinen. Deze is laag door de eerder genoemde bezuinigingen op de investeringen in de afgelopen jaren. Door de

Vereniging voor Gereformeerd Voortgezet Onderwijs voor Westelijk Nederland

vervangingsinvesteringen voor inventaris in de B-toren is de financieringsfunctie wel met 1% gestegen. De transactiefunctie betreft de middelen die nodig zijn om aan de kortlopende schulden te voldoen.

Wat overblijft is de financiële bufferfunctie, de middelen die beschikbaar zijn om onvoorziene risico's te dekken. Volgens de oude normen van de Inspectie van Onderwijs moet de financiële bufferfunctie groter zijn dan 0. Voor de vereniging is deze op 31 december 2017 0,12 (2016: 0,18). Door inzet van liquide middelen voor investeringen in de B-toren is de bufferfunctie afgenomen, maar ligt nog ruim boven de norm. De vereniging beschikt daarmee over voldoende financiële buffer voor onvoorziene risico's.

Weerstandsvermogen

In het nieuwe beoordelingskader heeft het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap het kengetal weerstandsvermogen opnieuw opgenomen. Het weerstandsvermogen wordt berekend door het delen van het eigen vermogen door de totale baten. De kritieke ondergrens was tot 2009 0,1. In het nieuwe beoordelingskader is deze grens gewijzigd in 0,05. Het weerstandsvermogen is voor de vereniging een belangrijk kengetal. De vereniging heeft namelijk geen langlopende schulden en een hoge liquiditeit. Daardoor geeft het naderen van de kritieke grens van het weerstandsvermogen als eerste aan dat de financiële bufferfunctie van het eigen vermogen beperkt wordt. Het weerstandsvermogen van de vereniging is per 31 december 2017 0,19 en is daarmee ten opzichte van ultimo 2016 niet veranderd.

Resultaat

Het exploitatiesaldo over 2017 bedraagt EUR 86.602 positief. Begroot was een negatief exploitatieresultaat van EUR 16.743. Het positieve exploitatiesaldo wordt bestemd om de taakstelling in de begroting 2018 te voorkomen en ter dekking van een deel van de te verwachten begrotingstaakstelling in 2019. Hierdoor kunnen bezuinigingen op personele inzet en ondersteuning juist in een intensieve periode van implementatie van het flexonderwijs beperkt worden.

De baten in de exploitatie 2017 zijn EUR 399.959 hoger dan begroot, de lasten zijn EUR 296.614 hoger dan begroot. 74% van de bij de begroting nog niet bekende baten voor 2017 is in 2017 ook uitgegeven. Het niet uitgegeven deel van de extra baten verklaart het positieve exploitatiesaldo. Door het toekennen van extra rijksbijdragen lopende het boekjaar, zijn de baten niet bekend bij het opstellen van de begroting. In de begroting was er alleen vanuit gegaan dat de aangekondigde pensioenpremieverhoging geen invloed zou hebben op het resultaat, omdat toegezegd was dat deze gecompenseerd zou worden door verhoging van de personele bekostiging. Dit verklaart EUR 96.000 aan verhoging van de personele lasten en een gelijk bedrag van de Rijksbijdragen ten opzichte van de begroting. De totale verhoging van de personele bekostiging in 2018 bedroeg echter EUR 204.956. Daarnaast is de materiële bekostiging verhoogd met EUR 15.114 en inhouding WW-premie bleek eind 2017 EUR 14.679 lager dan begroot.

In de volgende paragrafen worden de verschillen met de begroting nader toegelicht.

Vereniging voor Gereformeerd Voortgezet Onderwijs voor Westelijk Nederland

Een analyse van de exploitatie ten opzichte van de begroting en het voorgaand jaar ziet er als volgt uit:

	2017		2017		2016	
	Realisatie EUR 1.000	%	Begroting EUR 1.000	%	Realisatie EUR 1.000	%
Subsidieopbrengsten	9.976	97%	9.639	98%	9.441	97%
Ouderbijdragen en overige opbrengsten	<u>304</u>	3%	<u>246</u>	2%	<u>303</u>	3%
	<u>10.280</u>	100%	<u>9.885</u>	100%	<u>9.744</u>	100%
Exploitatiekosten						
Personele lasten	8.073	79%	7.831	79%	7.774	80%
Afschrijvingslasten	252	2%	263	2%	256	3%
Huisvestingslasten	557	5%	579	6%	564	6%
Overige lasten	<u>1.331</u>	13%	<u>1.244</u>	13%	<u>1.153</u>	12%
	<u>10.213</u>	100%	<u>9.917</u>	100%	<u>9.747</u>	100%
Resultaat voor financiële baten en lasten	67		32-		3-	
Rentebaten	<u>20</u>		<u>15</u>		<u>29</u>	
Saldo exploitatie	<u>87</u>		<u>17-</u>		<u>26</u>	

De belangrijkste verschillen tussen exploitatie en begroting

De in 2017 ontvangen **Rijksbijdragen** ad EUR 9.884.675 zijn EUR 323.267 hoger dan begroot. De grootste verschillen met de begroting zijn:

- EUR 204.956 2,64% verhoging personele bekostiging
- EUR 15.114 1,47% verhoging materiële bekostiging
- EUR 14.679 lagere inhouding voor WW-uitkeringen
- EUR 33.549 hogere vergoeding voor studieverlof lerarenbeurs
- EUR 9.000 bekostiging lente- en zomerschool was niet in begroting opgenomen
- EUR 8.000 variabel deel subsidie bestrijding voortijdig schoolverlaten

De in 2017 ontvangen **overige overheidsbijdragen en subsidies** ad EUR 91.514 zijn EUR 14.331 hoger dan begroot. Het totale bedrag betreft subsidies van gemeente Rotterdam EUR 10.000 is ontvangen voor een vanuit public value door de GSR georganiseerd initiatief voor debat010. Scholieren vanuit het voortgezet onderwijs van scholen met een diverse richting zijn opgeleid in debattechnieken en hebben gezamenlijk debatten gevoerd, afgesloten met een debat in de raadszaal van Rotterdam. Deze subsidie was niet begroot. Daarnaast zijn er niet begrote subsidies binnen gekomen voor lerarenbeurs Rotterdam voor verschillende docenten.

De **overige baten** in 2017 ad EUR 303.957 zijn EUR 57.524 hoger dan begroot. De belangrijkste verschillen zijn EUR 20.759 als gevolg van het te laag begroten van de baten van de educatieve reizen en EUR 18.025 niet begrote vergoeding voor vierslagleren van VOION.

In de jaarrekening heeft ten opzichte van de jaarrekening 2016 een verschuiving plaatsgevonden van de overige personele lasten, zoals scholing en begeleiding en arbobegeleiding. In de jaarrekening 2017 zijn deze opgenomen onder personele lasten, in de jaarrekening 2016 waren deze

Vereniging voor Gereformeerd Voortgezet Onderwijs voor Westelijk Nederland

opgenomen onder overige lasten. De vergelijkende cijfers voor 2016 zijn aangepast ten opzichte van de jaarrekening 2016.

De **personele lasten** zijn met EUR 8.073.142, EUR 242.471 hoger dan begroot. Het belangrijkste verschil is de kosten van de pensioenpremieverhoging van ongeveer EUR 96.000. De lasten voor ziektevervanging inclusief de mutatie voorziening loonkosten langdurig zieken is EUR 61.000 meer dan begroot. Ongeveer EUR 40.000 is meer uitgegeven vanaf 1 augustus door uitbreiding van de formatie docenten vooral op basis van groei leerlingenaantal. Verder zijn er nog een aantal minder grote positieve en negatieve verschillen in personele inzet ten opzichte van de begroting. EUR 24.361 is extra gedoteerd aan de voorziening jubileumgratificaties in verband met aanpassing van het disconteringsrentepercentage naar de huidige marktrente. Dit was de afgelopen jaren nog niet gebeurt.

De **afschrijvingslasten** zijn met EUR 251.779, EUR 11.263 lager dan begroot. De belangrijkste oorzaak is het later afronden van de renovatie van de B-toren, de afschrijving is gestart vanaf 1 september, in de begroting werd uitgegaan van 1 juli.

Aan **huisvestingslasten** is met EUR 557.039, EUR 21.961 minder uitgegeven dan begroot. EUR 13.051 is minder uitgegeven aan verwarming dan begroot, gezien de relatief warme buitentemperaturen in de winter. EUR 8.046 is minder uitgegeven aan elektriciteitskosten dan begroot. Dit komt deels door minder gebruik van de verwarmingspompen, deels lijkt dit structureel. Het budget voor elektriciteit is daarom in 2018 verlaagd met EUR 4.000.

In de jaarrekening 2016 waren de kosten voor leermiddelen apart opgenomen, met ingang van dit jaar zijn ze toegevoegd aan de overige lasten. Dit is ook gebeurd met de vergelijkende cijfers.

Het totaal van de **overige lasten** is met EUR 1.331.421, EUR 87.367 hoger dan begroot. De belangrijkste verschillen zijn:

- EUR 39.046 hogere kosten voor uitbesteding financiële administratie vanaf 1 januari 2017, hier was in de begroting nog geen rekening mee gehouden.
- EUR 21.145 hoger door te lage begroting van de kosten educatieve reizen.
- Door een wijziging in verantwoordingsystematiek zijn de kosten voor de accountant EUR 12.746 hoger dan begroot, omdat zowel de volledige kosten voor controle boekjaar 2017 zijn opgenomen, als de in 2017 gefactureerde bedragen ten aanzien van controle boekjaar 2016. Het betreft dus geen kostenverhoging van de accountant.
- EUR 26.924 is meer uitgegeven aan scholing en begeleiding en verbetering van het systeem voor kwalitatieve indicatoren vanuit de in 2016 voor dit doel gevormde bestemmingsreserve.
- EUR 9.917 is meer uitgegeven voor kosten VAVO-leerlingen
- EUR 15.012 is minder uitgegeven aan ICT-kosten derden door uitstel van migratie van de bestandserver naar sharepoint in Office 365. De sharepoint-omgeving blijkt nog niet stabiel genoeg en de huidige serveromgeving is stabiel en biedt voldoende ruimte voor de gedeelde bestanden.
- EUR 11.521 is minder uitgegeven aan identiteitsgebonden activiteiten, door een ontvangen positieve afrekening van GRIP over 2016 en minder uitgaven voor themadagen in Rotterdam.

Toelichting bij balansposten

De post **materiële vaste activa** EUR 1.621.630 is EUR 790.767 hoger door de investeringen voor renovatie en vervanging inventaris B-toren ad EUR 971.252. De toename van de boekwaarde is lager door afboeking van volledig afgeschreven investeringen.

De **liquide middelen** zijn op 31 december 2017 EUR 2.431.173, een afname van EUR 885.571. Dit als gevolg van de eerdergenoemde investeringen voor de B-toren.

De post **vorderingen** ad EUR 617.838 op 31 december 2017 is met 216.542 EUR toegenomen ten opzichte van 31 december 2016. Een groot verschil is een verhoging op de post debiteuren ad EUR 71.341 ten opzichte van ultimo 2016. Dit verschil bestaat uit een vordering op de gemeente Rotterdam ad EUR 39.976 voor vergoeding van de betaalde OZB en een vordering van EUR 43.397 op de Technische Universiteit Delft voor detachering van een docent. Onder overige vordering is ultimo 2017 een vordering opgenomen van EUR 64.356 (2016: EUR 14.681) op GRIP het samenwerkingsverband op het gebied van identiteit op gemene rekening tussen de vier scholengemeenschappen voor gereformeerd voortgezet onderwijs in Nederland. Ultimo 2017 betreft de post vooruitbetaalde kosten naast de vooruitbetaalde kosten voor het extern leermiddelenfonds ad EUR 182.787 voor januari tot juli 2018 ook de vooruitbetaalde kosten voor diverse contracten en licenties. Dit als gevolg van een wijziging in werkwijze door het administratiekantoor.

De post **voorzieningen** op de balans is op 31 december 2017 met EUR 954.729, EUR 67.014 hoger ten opzichte van 31 december 2016. De voorziening groot onderhoud is toegenomen met EUR 19.959 doordat het bedrag aan dotatie (EUR 250.000) hoger is dan de onttrekking voor groot onderhoudswerkzaamheden (EUR 230.041). De voorziening loonkosten personeel voor langdurig zieken is afgenomen met EUR 26.513 als gevolg van een onttrekking van EUR 182.267 voor dekking van de loonkosten van arbeidsongeschikt personeel dat al ziek was op 31 december 2016 en een dotatie van EUR 155.754 als reservering voor vervanging van arbeidsongeschikt personeel op 31 december 2017. De voorziening voor jubileumgratificaties is toegenomen met EUR 4.177 op basis van het salaris en de verblijfsduur van het personeel dat in dienst is op 31 december 2017 en met EUR 24.361 als gevolg van aanpassing van het disconteringsrentepercentage van 4,7% naar 1%. De voorziening voor verlof in het kader van leeftijdsfasebewust personeelsbeleid is toegenomen met EUR 52.086 als gevolg van toename van gespaarde verlofuren en opname van EUR 7.056 van de gespaarde verlofuren.

De post **kortlopende schulden** op de balans is op 31 december 2017 met EUR 1.776.731, EUR 31.878 lager dan 31 december 2016 met name door een afname van de post crediteuren met EUR 62.104. Het grootste verschil is daarbij is de uitstaande schuld ten aanzien van ingehuurd personeel. In 2016 waren er meer docenten ingehuurd, ultimo 2016 stond er een bedrag open van EUR 77.128, ultimo 2016 is het nog te betalen voor ingehuurde docenten EUR 20.422.

In 2017 is voor EUR 1.042.546 (2016: EUR 109.870) geïnvesteerd.

EUR 765.640 (2016: EUR 10.116) is geïnvesteerd in verbouwingen voor renovatie B-toren en overkapping patio kunstlokalen.

EUR 238.194 (2016: EUR 36.678) is geïnvesteerd in inventaris, waarvan EUR 205.612 voor vervanging inventaris B-toren en 32.582 voor vervanging overige inventaris. EUR 38.712 (2016: EUR 54.936) is geïnvesteerd in vervanging van computer hardware.

Continuïteitsparagraaf

In onderdeel A. van deze paragraaf wordt inzicht geboden in de meerjarenbegroting voor de komende drie jaar en in de ontwikkeling van de vermogenspositie in deze jaren. In onderdeel B. wordt ingegaan op het interne risicobeheersings- en controlesysteem en wordt een beschrijving gegeven van de belangrijkste risico's en onzekerheden. De Raad van Toezicht heeft in het eigen jaarverslag opgenomen in deze jaarstukken beschreven op welke wijze zij het college van bestuur ondersteunt en/of adviseert over de beleidsvraagstukken en financiële problematiek.

A. Meerjarenbegroting en balans

De cijfers voor de meerjarenbegroting zijn in onderstaande tabel opgenomen en zijn ontleend aan de voor intern gebruik opgestelde, door de bestuurder vastgestelde en op 18 december 2017 door de Raad van Toezicht goedgekeurde meerjarenbegroting 2018-2022. Deze cijfers zijn alleen aangepast op basis van de werkelijke cijfers in 2017 en de toevoeging van overige personele lasten vanuit overige lasten naar personele lasten en de toevoeging van lasten leermiddelen aan overige lasten. Voor de berekening van het leerlingenaantal en de daarmee samenhangende hoogte van de rijksbijdrage is uitgegaan van een stabiele instroom van brugklasleerlingen gelijk aan het gemiddelde van de instroom in 2015, 2016 en 2017, 198 in Rotterdam en 47 in Rijswijk. Voor de ontwikkeling van de bekostiging is verder uitgegaan van het overzicht van de verwachte relevante financiële mutaties dat is opgesteld door de VO-raad versie 13 november 2017.

Vereniging voor Gereformeerd Voortgezet Onderwijs voor Westelijk Nederland

GSR meerjarenprognose

	Realisatie 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
aantal leerlingen excl. VAVO	1263	1281	1258	1252
aantal leerlingen excl. VAVO MJB 17-21		1259	1226	1226
Baten				
Rijksbijdrage	€ 9.884.675	€ 10.064.896	€ 9.821.712	€ 9.775.142
Overige overheidsbijdragen	€ 91.514	€ 79.925	€ 40.833	€ 40.000
Overige opbrengsten	€ 303.957	€ 200.520	€ 191.545	€ 191.545
Som van de baten	€ 10.280.146	€ 10.345.340	€ 10.054.090	€ 10.006.687
Lasten				
Personele lasten	€ 8.073.142	€ 8.119.365	€ 8.031.322	€ 8.096.380
taakstelling personeel t.o.v. 1/8/17		€ 33.950-	€ 103.683-	€ 192.352-
Afschrijvingen	€ 251.779	€ 301.694	€ 289.409	€ 279.791
Huisvestingslasten	€ 557.039	€ 575.000	€ 575.000	€ 575.000
taakstelling overige lasten t.o.v. 1/8/17			€ 5.000-	€ 17.000-
Overige lasten	€ 1.331.421	€ 1.414.587	€ 1.304.834	€ 1.300.144
Som van de lasten	€ 10.213.381	€ 10.376.697	€ 10.091.882	€ 10.041.964
Resultaat voor financiële baten en lasten	€ 66.765	€ 31.357-	€ 37.792-	€ 35.276-
Rentebaten en soortgelijke opbrengsten	€ 19.837	€ 13.000	€ 12.000	€ 13.000
Saldo exploitatie	€ 86.602	€ 18.357-	€ 25.792-	€ 22.276-
Dekking bestemmingsreserve		€ 18.357	€ 25.792	€ 22.276
formatie OP (bij leerlingdaling -1 fte per 25 ll)	76,4	79,8	78,8	78,6
formatie DIR	5,9	5,9	5,9	5,9
formatie OOP onderwijs*	10,1	9,7	9,7	9,7
formatie OOP algemeen*	12,5	11,7	11,7	11,7
totaal formatie	104,9	107,1	106,1	105,9

Vereniging voor Gereformeerd Voortgezet Onderwijs voor Westelijk Nederland

De beperkte tekorten in de meerjarenbegroting worden gedekt vanuit de bestemmingsreserve renovatie B-toren voor de tijdelijk hogere afschrijvingskosten. In de begroting voor 2018 was kleine taakstelling van EUR 33.950 opgenomen, die gericht is op het terugbrengen van de formatie docenten in de verhouding met de groei van het aantal leerlingen per 1 augustus 2018. Door een ongunstige verdeling van klassen en groepen en extra taakuren voor onderwijsontwikkeling is deze formatie iets hoger geworden per 1 augustus 2018 dan op basis van het aantal leerlingen zou worden verwacht. Gezien het positieve exploitatiesaldo in 2017 heeft het College van Bestuur besloten deze taakstelling in 2018 niet te uit te voeren, maar te dekken vanuit een bestemmingsreserve gevormd uit het positieve exploitatiesaldo. Hierdoor is ruimte om ook in schooljaar 2018-2019 ondersteuning te bieden in de omslag naar het flex-onderwijs. Als het leerlingenaantal niet hoger wordt dan geprognoseerd, zijn er in 2019 en volgende jaren nog taakstellingen nodig om op termijn gezond te blijven. Vanuit het positieve exploitatieresultaat in 2018 en de EUR 30.000 vanuit de in 2016 gevormde bestemmingsreserve voor extra uitgaven voor scholing en begeleiding in 2017 is een bedrag van EUR 62.652 bestemd voor dekking van een deel van de taakstelling in de begroting 2019. Door het positieve exploitatiesaldo in 2017, was de bestemmingsreserve in 2017 niet nodig om de extra uitgaven voor scholing en begeleiding te dekken. De personele lasten dalen in 2019 ten opzichte van 2018, als gevolg van de afname van het aantal leerlingen. Op basis van de in mei te bepalen prognose van het aantal leerlingen schooljaar 2018-2019, zal bepaald moeten worden wat de omvang van de personele formatie docenten per 1 augustus 2018 kan zijn.

De personeelsbegroting is per jaar onder de begroting opgenomen. Bij af- of toename van leerlingenaantallen is rekening gehouden met een inkrimping van 1 fte onderwijzend personeel bij een daling met 25 leerlingen in personele lasten en formatie en een gering bedrag aan variabele overige lasten en lasten leermiddelen.

De kosten voor de leermiddelen in de jaren 2019 tot 2020 kunnen nog wijzigen, het huidige contract loopt tot en met schooljaar 2018-2019 met wel een optie voor verlenging.

Op basis van het sturingsmodel dat ontwikkeld wordt, worden de keuzes inzichtelijk gemaakt die consequenties hebben voor de invulling van de begroting in de jaren 2019-2020.

Op basis van de meerjarenbegroting, de meerjarenonderhoudsbegroting en de meerjareninvesteringsbegroting is een prognose gemaakt van de balans ultimo 2018, 2019 en 2020. Deze wordt weergegeven in onderstaande tabel inclusief een vergelijking met het verslagjaar. Voor de kortlopende schulden, vorderingen en overige voorzieningen wordt voor de prognose uitgegaan van de bedragen ultimo 2017.

Vereniging voor Gereformeerd Voortgezet Onderwijs voor Westelijk Nederland

Meerjaren prognose balans	Werkelijk 2017 EUR	Begroting 2018 EUR	Begroting 2019 EUR	Begroting 2020 EUR	Begroting 2021 EUR
ACTIVA:					
Materiele vaste activa	1.621.630	1.647.081	1.527.167	1.464.871	1.371.382
Totaal vaste activa	1.621.630	1.647.081	1.527.167	1.464.871	1.371.382
Vorderingen	617.838	617.838	617.838	617.838	617.838
Liquide middelen	2.431.173	2.401.392	2.553.253	2.617.106	2.827.986
Totaal vlottende activa	3.049.011	3.019.230	3.171.091	3.234.944	3.445.824
TOTAAL ACTIVA	4.670.641	4.666.311	4.698.258	4.699.815	4.817.206
PASSIVA:					
Algemene reserve	1.939.181	1.920.824	1.895.032	1.872.756	1.871.837
Bestemmingsreserve publiek					
Totaal eigen vermogen	1.939.181	1.920.824	1.895.032	1.872.756	1.871.837
Voorzieningen	954.729	968.756	1.026.495	1.050.328	1.168.638
Kortlopende schulden	1.776.731	1.776.731	1.776.731	1.776.731	1.776.731
TOTAAL PASSIVA	4.670.641	4.666.311	4.698.258	4.699.815	4.817.206
Financiële kengetallen					
Solvabiliteit I	42%	41%	40%	40%	39%
Liquiditeitsratio	1,72	1,70	1,78	1,82	1,94
Weerstandsvermogen	19%	19%	19%	19%	19%
Kapitalisatiefactor	35%	34%	37%	38%	40%

Door het opnemen van deels nog in concrete maatregelen te vertalen taakstellingen in de meerjarenbegroting blijft het vermogen en de liquiditeit ruim op peil.

De financiële situatie van de GSR is gezond. Het positieve exploitatieresultaat ad EUR 86.602 zorgt voor een kleine groei van het eigen vermogen.

De liquiditeit is met 1,72 ruim voldoende, met name als gevolg van de gereserveerde middelen in de voorzieningen. Het weerstandsvermogen ligt met 19% ruim boven de ondergrens van 5%, de nieuwe ondergrens vanuit de Inspectie van het Onderwijs. Een deel van dit weerstandsvermogen wordt gevormd door de bestemmingsreserves.

In deze meerjarenprognose is nog geen rekening gehouden met de effecten van de te verwachten vereenvoudiging van de bekostiging. Er heeft nog steeds geen verdere politieke besluitvorming plaatsgevonden, maar de plannen voor wijziging van de bekostiging zijn ook nog niet stopgezet. De VO-raad geeft aan dat in april 2018 onderhandeld wordt met het Ministerie over het beperken van de herverdeeleffecten tot 3%. Dit zou nog steeds een negatief effect bij volledige invoering van ongeveer EUR 300.000 betekenen. De invoering wordt niet eerder verwacht dan 2021 met een overgangstermijn van 4-5 jaar. Gezien de in de meerjarenbegroting al opgenomen taakstellingen, zonder rekening te houden met de nieuwe bekostigingsnormen, heeft het College van Bestuur besloten om ultimo 2015 een bestemmingsreserve te vormen van EUR 100.000 voor het dekken van mogelijke tekorten in de periode van de transitie naar de nieuwe bekostigingsnormen. Deze bestemmingsreserve blijft voorsnog gehandhaafd.

B. Het interne risicobeheersings- en controlesysteem, risico's en onzekerheden.

De administratieve organisatie en de daarin opgenomen maatregelen van interne beheersing van de GSR zijn zodanig ingericht dat de jaarrekening een juist beeld geeft van de financiële situatie van de GSR en de risico's op onrechtmatigheden en fraude zijn beheerst.

In 2017 is een procuratieregeling vastgesteld met daarin opgenomen de afspraken ten aanzien van het inkoop- en aanbestedingsbeleid. De introductie van het elektronisch systeem voor goedkeuring van facturen en betaalopdrachten via het administratiekantoor geeft meer transparantie in het toepassen van de procuratieregels. Het risico op onrechtmatigheden en fraude wordt hierdoor verkleind.

Het treasurystatuut is erop gericht om de risico's bij belenen en beleggen te beheersen. Het treasurystatuut is in 2013 en 2017 aangepast aan de actuele regelgeving. In 2018 is geen sprake geweest van beleggingen of het aangaan van langdurige leningen. Gezien de huidige situatie op de financiële markten bieden beleggingen (nog) maar zeer beperkt hogere rendementen dan ontvangen wordt aan spaarrente. Daarnaast zijn er meer risico's aan verbonden. Wel is vanuit risicospreidingsoogpunt in het verleden gekozen voor het spreiden van spaargeld over twee banken. In 2017 is deze spreiding minder gelijkelijk verdeeld, gezien het forse verschil in rentepercentages.

Voor het opvangen van personele risico's zijn verschillende maatregelen genomen. De vereniging is per 1 januari 2015 teruggegaan naar het publieke bestel voor overdragen van het risico WGA. Voor vervanging langdurig zieken wordt aan het einde van elk kalenderjaar een voorziening gevormd. Daarnaast zijn in de begroting middelen gereserveerd voor ziektevervanging en de kosten voor het collectieve en individuele deel van de WW-uitkeringen.

Voor overige personele risico's is er een beperkte financiële buffer in het eigen vermogen.

Bij beëindiging van arbeidsovereenkomsten worden geen ontslaguitkeringen betaald, anders dan de wettelijk verplichte transitievergoeding.

Vanuit het oogpunt van risicobeheersing wordt jaarlijks een meerjarenbegroting voor vijf jaar opgesteld, gekoppeld aan de jaarbegroting met een meerjarenonderhoudsbegroting, een meerjarenliquiditeitsbegroting en een meerjareninvesteringsbegroting. Hierbij worden ook scenario's gemaakt gebaseerd op verschillen in instroom nieuwe leerlingen.

In onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van mogelijke risico's voor de GSR, de impact hiervan, de kans en genomen beheersingsmaatregelen. Een algemene beheersingsmaatregel is het behouden van een gezond weerstandsvermogen en voldoende liquide middelen. De ondergrens voor het weerstandsvermogen is volgens de Onderwijsinspectie 0,05, het huidige weerstandsvermogen is 0,19 en dat blijft ook zo in de meerjarenbalans. De commissie Don heeft indertijd aangegeven dat de minimale benodigde liquiditeiten of rekening courant gelijk zouden moeten zijn aan 10% van de rijksbijdrage en de voorzieningen. De GSR voldoet daar ruim aan, volgens de prognose ook ultimo 2017 na de investeringen voor de renovatie van de B-toren.

Vereniging voor Gereformeerd Voortgezet Onderwijs voor Westelijk Nederland

Risico	Impact	Kans	Beheersingsmaatregelen	Evaluatie 2017
Teruglopen instroom brugklas	Hoog: €4.000 dekking vaste kosten per leerling	Gemiddeld	Personele aandacht voor positionering, werving en P&R Meerjarenprognose en meerjarenbegroting op basis gemiddelde instroom drie jaar.	Instroom leerlingen augustus 2017 lag met 205 in Rotterdam en 55 in Rijswijk hoger dan prognose (193 en 45) en gewenst aantal (205 en 45). De verwachte instroom in augustus 2018 is met aantal aanmeldingen van 197 en 52 in april 2018 ongeveer gelijk aan de prognose (198 en 47) maar lager dan vorig jaar en de ambitie van (220 en 60). De reden van minder aanmeldingen moet nog onderzocht worden.
Aansluiting tussen ontwikkeling loonkosten en personele bekostiging	Hoog: personele kosten 78% van totale kosten. 1% afwijking extra kosten €75.000	Gemiddeld	Monitoren in begroting en eventuele bijstelling begroting halverwege het kalenderjaar. Voorzichtigheids principe hanteren. Baten worden pas begroot, als deze daadwerkelijk zijn toegekend of toegezegd door het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen.	Het hanteren van het genoemde voorzichtigheids-principe (niet begroten van mogelijk toe te kennen verhoging van de bekostiging, voordat deze is vastgesteld) is in 2017 de belangrijkste oorzaak voor het ontstaan van het positieve exploitatiesaldo van EUR 86.602. De verhoging van personele bekostiging was fors hoger dan de verwachte aanpassing voor de verhoging pensioenpremie. Dit biedt geen garantie voor gelijke meevallers in de toekomst. Het voorzichtigheids-principe blijft daarom gehandhaafd.
Vereenvoudiging bekostiging	Hoog: schatting mogelijk € 300.000 lager op jaarbasis stapsgewij	Gemiddeld: Status: overleg tussen ministerie en VO-raad over	Bestemmingsreserve van EUR 100.000 gevormd voor mogelijke transitiekosten	Verwachting negatief effect nog steeds EUR 300.000. Mogelijke invoering vanaf 2021 met geleidelijke invoering in 4-5 jaar.

Vereniging voor Gereformeerd Voortgezet Onderwijs voor Westelijk Nederland

	ze invoering mogelijk vanaf 2020	beperken herverdeeldefect tot 3%.		Handhaving bestemmingsreserve.
Terug lopen kwaliteit onderwijs	Gemiddeld	Laag	Blijvend monitoren ontwikkeling kwaliteitsindicatoren en tijdig bijsturen	Invoering flex-onderwijs is gericht op verbetering kwaliteit onderwijs. In de beginfase is het een risico voor de kwaliteit van het onderwijs. Maatregel extra financiële middelen voor ondersteuning docenten en PR.
Onvoldoende middelen voor onderhoud panden	Laag	Laag	Meerjarenonderhoudsvoorziening en begroting biedt mogelijkheid voor sturing en spreiding van uitgaven	Jaarlijks worden hiervoor aanvragen gedaan bij de gemeente Rotterdam en we zoeken naar samenwerking met andere kleinere schoolbesturen voor het gesprek met de gemeente hierover.
Ontwikkeling kosten leermiddelen	Laag	Laag	Gezamenlijke aanbesteding meerdere scholen	Samenwerking blijkt een goede onderhandelingspositie te bieden en dat willen we voortzetten.
Kostenoverschrijding renovatie B-toren	Laag	Laag	Post onvoorzien opgenomen in de begroting	Kosten zijn binnen begroot budget gebleven
Personele risico's: <ul style="list-style-type: none"> - WGA - WW-uitkeringen - Langdurig ziekteverzuim - Ontbinding arbeidsovereenkomsten - Invoering flex-onderwijs 	Laag	Laag	WGA risico overgedragen aan UWV Voorziening opgenomen voor vervanging langdurig zieken. In begroting bedrag gereserveerd voor WW en ziekteverzuim Weerstandsvermogen op peil houden Ziekteverzuimbeleid in overleg met bedrijfsarts t.a.v. invoering flex-onderwijs, inzet op verzoek van instrument voor stressbeheersing en inzet extra inzet op ondersteuning docenten.	In 2017 is gewerkt aan methode voor verbetering gesprekkencyclus en opbouw dossier. Dit beleid moet in 2018 geïmplementeerd worden.

Vereniging voor Gereformeerd Voortgezet Onderwijs voor Westelijk Nederland

De begrotingscijfers voor het jaar 2018 zijn als volgt vastgesteld door de bestuurder en goedgekeurd door de Raad van Toezicht:

		Begroting 2018	
		EUR	EUR
Baten			
3.1	Rijksbijdragen	10.064.896	
3.2	Overige overheidsbijdragen en –subsidies	79.925	
3.5	Overige baten	200.520	
Totaal baten			10.345.340
Lasten			
4.1**	Personeelslasten	8.085.415	
4.2	Afschrijvingen	301.694	
4.3	Huisvestingslasten	575.000	
4.5**	Overige lasten	1.414.588	
Totaal lasten			10.376.697
Saldo baten en lasten		-31.357	
5.0	Financiële baten en lasten	13.000	
Resultaat			-18.357*

*Negatief resultaat wordt gedekt vanuit bestemmingsreserve voor afschrijvingskosten renovatie B-toren.

** Op basis van nieuwe classificatie met ingang van jaarrekening 2017, zijn de lasten leermiddelen toegevoegd aan de overige lasten en de overige personele lasten verminderd op de overige lasten en toegevoegd aan de personeelslasten.

Rotterdam, 28 mei 2018

C.A. Klapwijk,
Rector/Bestuurder

GRONDSLAGEN**Algemeen****Juridische vorm en voornaamste activiteiten**

De rechtspersoonlijkheid van de GSR is een verenigingsvorm. De vereniging is opgericht in 1956 te Rotterdam en is in 1971 verder gegaan als Vereniging voor Gereformeerd Voortgezet Onderwijs voor Westelijk Nederland. In 1958 ging de eerste klas van start van het Gereformeerd Lyceum in Rotterdam. Twee jaar daarvoor was al de Gereformeerde Mulo te Rotterdam begonnen. Beide scholen gingen bij de komst van de Mammoetwet (1968) samen op in de Gereformeerde Scholengemeenschap Rotterdam. Sinds 1960 bestond in Rijswijk de Gereformeerde Mulo. Beide scholen fuseerden in 1994 tot de huidige Gereformeerde Scholengemeenschap Randstad (GSR). De vereniging is gevestigd op het adres van de Gereformeerde Scholengemeenschap Randstad, Valenciadreef 15, 3067 WL te Rotterdam. De GSR is nu een brede scholengemeenschap voor voortgezet onderwijs. Dat betekent dat er onderwijs wordt aangeboden op de niveaus van vmbo (basisberoepsgerichte, kaderberoepsgerichte en theoretische leerweg), havo en vwo (atheneum/gymnasium).

Treasurystatuut

De GSR heeft sinds 10 juni 2003 een treasurystatuut, waarin de bepalingen zijn opgenomen inzake het belenen en beleggen door de GSR. Op 19 december 2013 is dit treasurystatuut herzien. Op basis van nieuwe regelgeving in 2016 is het treasurystatuut gewijzigd. Op 29 mei 2017 is het gewijzigde treasurystatuut door de Raad van Toezicht goedgekeurd en door het College van Bestuur vastgesteld.

Toegepaste standaarden

De jaarrekening is opgesteld volgens de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. In deze regeling is bepaald dat de bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW en de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving (in het bijzonder RJ 660 Onderwijsinstellingen) van toepassing zijn en met inachtneming van de daarin aangeduide uitzonderingen.

De grondslagen die worden toegepast voor de waardering van activa en passiva en de resultaat-bepaling zijn gebaseerd op historische kosten.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling

Voor zover niet anders is vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

Voor zover niet anders is vermeld wordt een actief in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar de organisatie zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Een in de balans opgenomen actief of verplichting blijft op de balans als een transactie (met betrekking tot het actief of de verplichting) niet leidt tot een belangrijke verandering in de economische realiteit met betrekking tot het actief of de verplichting.

Een actief of verplichting wordt niet langer in de balans opgenomen indien een transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle rechten op economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot het actief of de verplichting aan een derde zijn overgedragen. Verder wordt een actief of een verplichting niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip dat niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en/of betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

De opbrengsten en kosten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben. Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

De jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's, de functionele valuta van de organisatie. Alle financiële informatie wordt in hele euro's opgenomen.

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het management oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft. Bij de voorzieningen is aangegeven welke veronderstellingen de basis vormen voor de getroffen voorzieningen.

Verslaggevingsperiode

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van een verslaggevingsperiode van een kalenderjaar, dat is geëindigd op 31 december 2016.

Continuïteit

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Financiële instrumenten

Financiële instrumenten omvatten investeringen in aandelen en obligaties, handels- en overige vorderingen, geldmiddelen, leningen en overige financieringsverplichtingen, afgeleide financiële instrumenten (derivaten), handelsschulden en overige te betalen posten. In de jaarrekening zijn de volgende categorieën financiële instrumenten opgenomen: vorderingen, liquide middelen en kortlopende schulden.

GSR maakt geen gebruik van financiële derivaten.

Financiële instrumenten worden bij de eerste opname verwerkt tegen reële waarde, waarbij de direct toerekenbare transactiekosten in de eerste opname worden meegenomen. Indien echter financiële instrumenten bij de vervolgwaaarding worden gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de staat van baten en lasten, worden direct toerekenbare transactiekosten direct verwerkt in de staat van baten en lasten. Na de eerste opname worden financiële instrumenten op de hierna beschreven manier gewaardeerd.

Voor de grondslagen van de financiële instrumenten wordt verwezen naar de behandeling per balanspost.

Bijzondere waardeverminderingen financiële instrumenten

Een bijzonder waardeverminderingverlies met betrekking tot een tegen geamortiseerde kostprijs gewaardeerd financieel actief wordt berekend als het verschil tussen de boekwaarde en de contante waarde van de verwachte toekomstige kasstromen, gedisconteerd tegen de oorspronkelijke effectieve rente van het actief. Verliezen worden opgenomen in de staat van baten en lasten.

Een financieel actief dat niet wordt gewaardeerd tegen (1) reële waarde met waarde wijzigingen in de staat van baten en lasten of (2) geamortiseerde kostprijs of lagere marktwaarde, wordt op iedere verslagdatum beoordeeld om te bepalen of er objectieve aanwijzingen bestaan dat het actief een bijzondere waardevermindering heeft ondergaan. Een financieel actief wordt geacht onderhevig te zijn aan een bijzondere waardevermindering indien er objectieve aanwijzingen zijn dat na de eerste opname van het actief zich een gebeurtenis heeft voorgedaan die een negatief effect heeft gehad op de verwachte toekomstige kasstromen van dat actief en waarvan een betrouwbare schatting kan worden gemaakt.

Objectieve aanwijzingen dat financiële activa onderhevig zijn aan een bijzondere waardevermindering omvatten het niet nakomen van betalingsverplichtingen en achterstallige betaling door een debiteur, herstructurering van een aan de organisatie toekomend bedrag onder voorwaarden die de organisatie anders niet zou hebben overwogen, aanwijzingen dat een debiteur of emittent failliet zal gaan, en het verdwijnen van een actieve markt voor een bepaald effect.

Aanwijzingen voor bijzondere waardeverminderingen van vorderingen en beleggingen die door de onderneming worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs worden zowel op het niveau van specifieke activa als op collectief niveau in aanmerking genomen. Van afzonderlijk belangrijke vorderingen wordt beoordeeld of deze individueel onderhevig zijn aan bijzondere waardevermindering en van afzonderlijk niet belangrijke vorderingen wordt collectief beoordeeld of deze onderhevig zijn aan bijzondere waardevermindering, dit door samenvoeging van vorderingen en beleggingen met vergelijkbare risicokenmerken.

Bij de beoordeling van de collectieve waardevermindering gebruikt de vereniging historische trends met betrekking tot de waarschijnlijkheid van het niet nakomen van betalings-verplichtingen, het tijdsbestek waarbinnen incassering plaatsvindt en de hoogte van gemaakte verliezen. De uitkomsten worden bijgesteld als de verenigingsleiding van oordeel is dat de huidige economische en kredietomstandigheden zodanig zijn dat het waarschijnlijk is dat de daadwerkelijke verliezen hoger dan wel lager zullen zijn dan historische trends suggereren.

Een bijzonder waardeverminderingverlies met betrekking tot een tegen geamortiseerde kostprijs gewaardeerd financieel actief wordt berekend als het verschil tussen de boekwaarde en de contante waarde van de verwachte toekomstige kasstromen, gediscoteerd tegen de oorspronkelijke effectieve rente van het actief.

Verliezen worden opgenomen in de staat van baten en lasten.

Als in een latere periode de waarde van het actief, onderhevig aan een bijzondere waarde-vermindering, stijgt en het herstel objectief in verband kan worden gebracht met een gebeurtenis die plaatsvond na de opname van het bijzondere waardeverminderingverlies, wordt het bedrag uit hoofde van het herstel (tot maximaal de oorspronkelijke kostprijs) opgenomen in de staat van baten en lasten.

In verslagperiode hebben zich geen bijzondere waardeverminderingen voorgedaan.

Materiële vaste activa

De gebouwen en terreinen, inventaris en apparatuur en leermiddelen in uitvoering en vooruitbetalingen op materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen hun kostprijs verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen.

De kostprijs van de genoemde activa bestaat uit de verkrijgings- of vervaardigingsprijs en overige kosten om de activa op hun plaats en in de staat te krijgen noodzakelijk voor het beoogde gebruik. De kostprijs van de activa die door de vereniging in eigen beheer zijn vervaardigd, bestaat uit de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten die recht-streeks kunnen worden toegerekend aan de vervaardiging. Verder omvat de vervaardigingsprijs een redelijk deel van de indirecte kosten en de rente op schulden over het tijdvak dat kan worden toegerekend aan de vervaardiging van de activa.

De afschrijvingen worden berekend als een percentage over de aanschafprijs volgens de lineaire methode op basis van de economische levensduur rekening houdend met de restwaarde. Op verbouwingen, materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en vooruitbetalingen op materiële vaste activa wordt niet afgeschreven. Afschrijving start op het moment dat een actief beschikbaar is voor het beoogde gebruik en wordt beëindigd bij buitengebruikstelling of bij desinvestering.

De volgende afschrijvingspercentages worden hierbij gehanteerd:

- Inventaris en apparatuur: 10-33%
- Gebouwen en terreinen: 5-25%
- Leermiddelen: 33%

Onderhoudsuitgaven worden slechts geactiveerd indien zij de gebruiksduur van het object verlengen. Ter zake van verwachte kosten van periodiek groot onderhoud aan gebouwen e.d. wordt een voorziening gevormd. Zie hiervoor de grondslag onder het hoofd voorzieningen.

Voor kosten van herstel wordt een voorziening gevormd, zie hiervoor de grondslag onder het hoofd Voorzieningen.

Buiten gebruik gestelde activa worden gewaardeerd tegen boekwaarde of lagere opbrengst-waarde.

Bijzondere waardevermindering

Voor materiële vaste activa wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er aanwijzingen zijn dat deze activa onderhevig zijn aan bijzondere waardeverminderingen. Als dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief geschat. De realiseerbare waarde is de hoogste van de bedrijfswaarde en de opbrengstwaarde. Als het niet mogelijk is de realiseerbare waarde te schatten voor een individueel actief, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroomgenererende eenheid waartoe het actief behoort.

Wanneer de boekwaarde van een actief (of een kasstroomgenererende eenheid) hoger is dan de realiseerbare waarde, wordt een bijzonder waardeverminderingverlies verantwoord voor het verschil tussen de boekwaarde en de realiseerbare waarde. Indien sprake is van een bijzonder waardeverminderingverlies van een kasstroomgenererende eenheid, wordt het verlies allereerst toegerekend aan goodwill die is toegerekend aan de kasstroomgenererende eenheid. Een eventueel restant verlies wordt toegerekend aan de andere activa van de eenheid naar rato van hun boekwaarden.

Verder wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er enige indicatie is dat een in eerdere jaren verantwoord bijzonder waardeverminderingverlies is verminderd. Als een dergelijke indicatie aanwezig is, wordt de realiseerbare waarde van het betreffende actief (of kasstroomgenererende eenheid) geschat.

Terugneming van een eerder verantwoord bijzonder waardeverminderingverlies vindt alleen plaats als sprake is van een wijziging van de gehanteerde schattingen bij het bepalen van de realiseerbare waarde sinds de verantwoording van het laatste bijzonder waardeverminderingverlies. In dat geval wordt de boekwaarde van het actief (of kasstroomgenererende eenheid) opgehoogd tot de geschatte realiseerbare waarde, maar niet hoger dan de boekwaarde die bepaald zou zijn (na afschrijvingen) als in voorgaande jaren geen bijzonder waardeverminderingverlies voor het actief (of kasstroomgenererende eenheid) zou zijn verantwoord.

Vervreemding van vaste activa

Voor verkoop beschikbare vaste activa worden gewaardeerd tegen boekwaarde of lagere opbrengst-waarde.

Liquide middelen

Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Indien liquide middelen niet ter vrije beschikking staan, wordt hiermee rekening gehouden bij de waardering.

Vorderingen

Vorderingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode, verminderd met bijzondere waardeverminderingverliezen.

Eigen vermogen

Onder het eigen vermogen worden de algemene reserves en de eventuele bestemmingsreserves gepresenteerd. De algemene reserve bestaat uit de reserves die ter vrije beschikking staan van het Bestuur. Bestemmingsreserves betreffen middelen die zijn verkregen met een door het bestuur aangegeven specifieke bestemming. Aan de bestemmingsreserves ligt een plan ten grondslag waarin is opgenomen welke uitgaven ten laste van de reserve komen, een inschatting van het totaal van de uitgaven en een inschatting in welk jaar de uitgaven zullen worden gedaan. Op de bestemmingsreserves berust geen verplichting. De beperkte bestedingsmogelijkheid is aangegeven door het bestuur. Het eigen vermogen betreft volledig publieke middelen.

Voorzieningen

Onder de voorzieningen worden de personele voorzieningen en de overige voorzieningen gepresenteerd. Tenzij anders aangegeven worden de voorzieningen opgenomen tegen de nominale waarde. Toevoegingen aan voorzieningen vinden plaats ten laste van de staat van baten en lasten. Uitgaven vinden rechtstreeks plaats ten laste van de voorzieningen. Een voorziening in verband met verplichtingen als bedoeld in artikel 2:374 lid 1, eerste volzin BW wordt uitsluitend opgenomen indien op de balansdatum aan de volgende voorwaarden wordt voldaan:

- a. de rechtspersoon heeft een verplichting (in rechte afdwingbaar of feitelijk);
- b. het is waarschijnlijk dat voor de afwikkeling van die verplichting een uitstroom van middelen noodzakelijk is; en
- c. er kan een betrouwbare schatting worden gemaakt van de omvang van de verplichting.

Uitzondering op voorgaande voorwaarden betreft de egalisatievoorziening voor groot onderhoud. De toevoegingen aan deze voorziening zijn bepaald op basis van het geschatte bedrag van het groot onderhoud en de periode die telkens tussen de werkzaamheden voor groot onderhoud verloopt, gebaseerd op een meerjarenonderhoudsplan.

De uitgaven van groot onderhoud worden verwerkt ten laste van de onderhoudsvoorziening voor zover deze is gevormd door de beoogde kosten. Indien de kosten van groot onderhoud uitgaan boven de boekwaarde van de voor het desbetreffende actief aangehouden voorziening, worden de (meer)kosten verwerkt in de staat van baten en lasten.

Voorziening loonkosten personeel

Op basis van de langdurige ziektegevallen wordt een voorziening getroffen voor de nog te betalen loonkosten in de eerste twee ziektejaren. De inschatting van de nog te verwachten ziekteduur wordt gemaakt door de leidinggevende van betrokken medewerkers op basis van zijn gesprekken met de bedrijfsarts. De voorziening loonkosten personeel wordt gewaardeerd tegen nominale waarde op basis van de salariskosten voor betreffende medewerker in de begroting 2017. Op de voorziening loonkosten personeel zijn de bedragen afgeboekt die ultimo 2015 waren geboekt voor te verwachten vervangingskosten in 2016.

Voorziening jubileumgratificaties

De voorziening betreft de te verwachten betalingen aan jubileumgratificaties in de komende jaren op basis van het huidige personeelsbestand in vaste dienst en de inschatting van de blijf kans van deze medewerkers. De voorziening wordt gewaardeerd tegen contante waarde en is berekend met een disconteringsvoet van 1%. Op basis van het personeelsbestand op 31 december 2016 is een nieuwe inschatting gemaakt van de in de toekomst te betalen jubileumgratificaties. De mutatie van de voorziening is gelijk aan het verschil van de inschatting ultimo 2015 en ultimo 2016.

Kortlopende schulden

Kortlopende schulden worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode.

Overlopende passiva betreffen vooruit ontvangen bedragen (waaronder geormerkte bijdragen) en nog te betalen bedragen terzake van lasten die aan een verstreken periode zijn toegekend. Van bedragen die voor meerdere jaren beschikbaar zijn gesteld, wordt het nog niet bestede gedeelte op deze post aangehouden. Vrijval ten gunste van de staat van baten en lasten geschiedt naar rato van de besteding.

Personeelsbeloningen/pensioenen

De beloningen van het personeel worden als last in de staat en baten verantwoord in de periode waarin de arbeidsprestatie wordt verricht en, voor zover nog niet uitbetaald, als verplichting op de balans opgenomen. Indien de reeds betaalde bedragen de verschuldigde beloningen overtreffen, wordt het meerdere opgenomen als een overlopend actief voor zover er sprake zal zijn van terugbetaling door het personeel of van verrekening met toekomstige betalingen door de vereniging.

Voor de medewerkers van de organisatie is een pensioenregeling getroffen die kwalificeert als een toegezegde pensioenregeling. Deze pensioenregeling is ondergebracht bij een bedrijfstakpensioenfonds (ABP) en wordt – overeenkomstig de in de RJ aangereikte vereenvoudiging – in de jaarrekening verwerkt als toegezegde bijdrageregeling. Dit betekent dat de over het boekjaar verschuldigde premies als kosten worden verantwoord. De risico's van loonontwikkeling, prijsindexatie en beleggingsrendement op het fondsvermogen zullen mogelijk leiden tot toekomstige aanpassingen in de jaarlijkse bijdragen aan het pensioenfonds. Deze risico's komen niet tot uitdrukking in een in de balans opgenomen voorziening. Informatie over eventuele tekorten en de gevolgen hiervan voor de pensioenpremies in de toekomstige jaren is niet beschikbaar. Voor zover de verschuldigde premies op balansdatum nog niet zijn voldaan, wordt hiervoor een verplichting opgenomen. Als de op balansdatum reeds betaalde premies de verschuldigde premies overtreffen, wordt een overlopende actiefpost opgenomen voor zover sprake zal zijn van terugbetaling door het fonds of van verrekening met in de toekomst verschuldigde premie.

Opbrengstverantwoording

Rijksbijdragen

Onder de rijksbijdragen worden de vergoedingen voor de exploitatie opgenomen verstrekt door het Ministerie OCW. De ontvangen rijksbijdragen uit hoofde van de basisbesteding worden in het jaar waarop de toekenning betrekking heeft, volledig verwerkt als baten in de staat van baten en lasten.

Geoormerkte OCW-subsidies met een vrij besteed overschot (doelsubsidies waarbij het overschot geen verrekeningsclausule heeft) worden ten gunste van de staat van de baten en lasten verantwoord naar rato van de voorgang van de gesubsidieerde activiteiten.

Het deel van de subsidies waarvoor nog geen activiteiten zijn verricht per balansdatum worden verantwoord onder de overlopende passiva.

Geoormerkte OCW-subsidies (doelsubsidies met verrekeningsclausule) worden ten gunste van de staat van de baten en lasten verantwoord in het jaar waarvan de gesubsidieerde lasten komen. Niet bestede middelen worden verantwoord onder de overlopende passiva zolang de bestedingstermijn niet is verlopen. Niet bestede middelen worden verantwoord onder de kortlopende schulden zodra de bestedingstermijn is verlopen op balansdatum.

Overige overheidsbijdragen

Onder de overige overheidsbijdragen worden de vergoedingen opgenomen verstrekt door gemeente, provincie of andere overheidsinstellingen. De overige overheidsbijdragen worden toegerekend aan het verslagjaar waarop ze betrekking hebben.

Overige baten

Onder de overige baten worden de vergoedingen opgenomen die niet zijn verstrekt door het Ministerie van OCW, gemeenten, provincies of andere overheidsinstellingen. De overige baten worden toegerekend aan het verslagjaar waarop ze betrekking hebben.

Leasing en operationele leases

De organisatie kan financiële en operationele leasecontracten afsluiten. Een leaseovereenkomst waarbij de voor- en nadelen verbonden aan het eigendom van het leaseobject geheel of nagenoeg geheel door de lessee worden gedragen, wordt aangemerkt als een financiële lease. Alle andere leaseovereenkomsten classificeren als operationele leases. Bij de leaseclassificatie is de economische realiteit van de transactie bepalend en niet zozeer de juridische vorm. Als de organisatie optreedt als lessee in een operationele lease, wordt het leaseobject niet geactiveerd. Leasebetalingen inzake de operationele lease worden lineair over de leaseperiode ten laste van de staat van baten en lasten gebracht.

In de verslagperiode is geen sprake geweest van leasing. Er is een meerjarig huurcontract aangegaan voor kopieermachines en printers op 1 mei 2016, dit contract loopt tot 1 mei 2021.

Rentebaten en -lasten

Rentebaten en rentelasten worden verantwoord in de periode waartoe zij behoren, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende actiefpost. Eventuele winsten of verliezen worden verantwoord onder de financiële baten en lasten.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld op basis van de indirecte methode. Bij de indirecte methode wordt het resultaat als basis genomen. Dit overzicht geeft weer waaraan de in de verslagperiode beschikbaar gekomen gelden zijn besteed.

In samenhang met de balans en de staat van baten en lasten moet het kasstroomoverzicht bijdragen aan het inzicht in de financiering, de liquiditeit, de solvabiliteit en het vermogen van de instelling om geldstromen te genereren.

Gebeurtenissen na balansdatum

Na balansdatum hebben zich geen gebeurtenissen voorgedaan met een significante invloed op het resultaat en het vermogen van de organisatie.

Balans per 31 december 2017 (na voorstel resultaatbestemming)

	31-12-2017	31-12-2016
ACTIVA		
Vaste activa		
1.2 Materiële vaste activa		
1.2.1 Gebouwen en terreinen	1.085.372	428.485
1.2.2 Inventaris en apparatuur	536.258	402.378
Totaal Materiële vaste activa	<u>1.621.630</u>	<u>830.863</u>
Totaal Vaste activa	<u>1.621.630</u>	<u>830.863</u>
Vlottende Activa		
1.5 Vorderingen		
1.5.1 Debiteuren	229.906	158.565
1.5.7 Overige vorderingen	149.016	58.134
1.5.8 Overlopende activa	238.916	184.597
Totaal Vorderingen	<u>617.838</u>	<u>401.296</u>
1.7 Liquide middelen	2.431.173	3.316.744
Totaal Vlottende activa	<u>3.049.011</u>	<u>3.718.040</u>
Totaal Activa	<u><u>4.670.641</u></u>	<u><u>4.548.903</u></u>
PASSIVA		
2.1 Eigen vermogen		
2.1.1 Algemene reserves publiek	1.572.579	1.572.579
2.1.2 Bestemmingsreserves publiek	366.602	280.000
Totaal Eigen vermogen	<u>1.939.181</u>	<u>1.852.579</u>
2.2 Voorzieningen		
2.2.1 Voorziening gebouwonderhoud	567.278	547.319
2.2.2 Personeelsvoorzieningen	387.451	340.396
Totaal Voorzieningen	<u>954.729</u>	<u>887.715</u>
2.4 Kortlopende schulden		
2.4.3 Crediteuren	175.326	237.430
2.4.4 OCW / LNV	37.431	37.431
2.4.7 Belastingen en sociale premies	342.310	327.696
2.4.8 Schulden terzake van pensioenen	98.954	76.478
2.4.9 Overige kortlopende schulden	525.234	552.458
2.4.10 Overlopende passiva	597.476	577.116
Totaal Kortlopende schulden	<u>1.776.731</u>	<u>1.808.609</u>
Totaal Passiva	<u><u>4.670.641</u></u>	<u><u>4.548.903</u></u>

Staat van baten en lasten over 2017

	2017		2016
	werkelijk	begroting	werkelijk
3. Baten			
3.1 Rijksbijdragen OCW	9.884.675	9.561.408	9.370.578
3.2 Overige overheidsbijdragen	91.514	77.183	70.845
3.5 Overige baten	303.957	246.433	303.078
Totaal Baten	10.280.146	9.885.024	9.744.501
4. Lasten			
4.1 Personele lasten	8.061.499	7.830.671	7.773.509
4.2 Afschrijvingen	251.779	263.042	255.969
4.3 Huisvestingslasten	557.039	579.000	564.768
4.4 Overige instellingslasten	1.343.064	1.244.054	1.152.780
Totaal Lasten	10.213.381	9.916.767	9.747.026
Resultaat uit gewone bedrijfsvoering			
Saldo Baten en Lasten	66.765	-31.743	-2.525
5 Financiële baten en lasten			
5.1 Financiële baten	19.837	15.000	28.640
5.4 Financiële lasten	0	0	0
Saldo Financiële baten en lasten	19.837	15.000	28.640
Resultaat uit gewone bedrijfsvoering	86.602	-16.743	26.115
Resultaat	86.602	-16.743	26.115

Kasstroomoverzicht over 2017

	2017	2016
Kasstroom uit operationale activiteiten		
Resultaat uit gewone bedrijfsvoering	66.765	-2.525
Aanpassingen voor:		
- Afschrijvingen	251.779	255.969
- Mutaties voorzieningen	67.014	243.474
Mutaties werkkapitaal:		
- Vorderingen	-216.542	18.908
- Kortlopende schulden	<u>-31.878</u>	<u>151.905</u>
	-248.420	170.813
Ontvangen interest	19.837	28.640
Betaalde interest	<u>0</u>	<u>0</u>
	19.837	28.640
Kasstroom uit operationale activiteiten	<u>156.975</u>	<u>696.371</u>
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
(Des)investerings materiële vaste activa	-1.042.546	-109.870
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	<u>-1.042.546</u>	<u>-109.870</u>
Mutatie liquide middelen	<u>-885.571</u>	<u>586.501</u>
Beginstand liquide middelen	3.316.744	2.730.243
Mutatie liquide middelen	-885.571	586.501
Eindstand liquide middelen	<u><u>2.431.173</u></u>	<u><u>3.316.744</u></u>

Toelichting behorende tot de balans per 31 december 2017

ACTIVA

1.2 Materiële vaste activa	Aanschafwaarde	Afschrijvingen	Boekwaarde 31-12-2016	Investeringsboekjaar	Afschrijvingen boekjaar	Aanschafwaarde 31-12-2017	Afschrijvingen 31-12-2017	Boekwaarde 31-12-2017	Afschrijvingspercentage
1.2.1 Gebouwen en terreinen	981.426	-552.941	428.485	765.640	-108.753	1.747.066	-661.694	1.085.372	5%-25%
1.2.2 Inventaris en apparatuur	872.182	-469.804	402.378	276.906	-143.026	1.149.088	-612.830	536.258	10%-33%
Totaal Materiële vaste activa	1.853.608	-1.022.745	830.863	1.042.546	-251.779	2.896.154	-1.274.524	1.621.630	

31-12- 2017

31-12- 2016

De WOZ-waarde van de gebouwen en terreinen is EUR 8.268.000 (peildatum 01-01-2016). De panden zijn verzekerd door de gemeentes Rotterdam en Rijswijk. De vereniging is juridisch eigenaar van de aan de Valenciadreef te Rotterdam gelegen gebouwen, die zijn gesticht op grond die in erfpacht door de gemeente Rotterdam is verkregen en van de gebouwen aan de Trompetstraat 1 en 5 te Rijswijk. Het economisch claimrecht inzake deze gebouwen lag tot 31 december 1996 bij het Ministerie en vanaf 1 januari 1997 bij de gemeenten, waardoor de vereniging over deze activa geen risico loopt.

1.5 Vorderingen

1.5.1a Debiteuren	240.451	169.016
1.5.1b Voorziening oninbare debiteuren	-10.545	-10.451
Totaal debiteuren	229.906	158.565

1.5.1.b Het verloop van de voorziening wegens oninbaarheid is als volgt:

	Saldo 31-12-2017	Saldo 31-12-2016
Stand per 1 januari	10.451,00	10.177,00
Onttrekking	-6.806,00	-2.236,00
Dotatie	6.900,00	2.510,00
Stand per 31 december	10.545,00	10.451,00

De dotatie wegens oninbaarheid 2017 bestaat uit een schatting van het bedrag dat ouders niet zullen betalen van de ouderbijdragen en overige posten op de jaarnota. Dit omdat volgens richtlijnen van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap expliciet is aangegeven, dat het vrijwillige bijdragen betreft.

De post debiteuren bestaat voor het grootste deel uit te ontvangen ouderbijdragen. Deze post is hoger dan ultimo 2016 als gevolg door een nog openstaande factuur van EUR 39.967 aan de gemeente Rotterdam voor vergoeding van de betaald OZB en een bedrag van EUR 43.397 aan openstaande vorderingen op de Technische Universiteit Delft voor detachering van een docent.

De vorderingen begrepen in de post debiteuren hebben zowel in 2016 als in 2015 een looptijd korter dan 1 jaar.

1.5.7 Overige vorderingen

1.5.7.1 Personeel	35	0
1.5.7.4 Activiteiten	239	0
1.5.7.6 Rente	19.763	22.065
1.5.7.9 Overig	<u>128.979</u>	<u>36.069</u>
Totaal Overige vorderingen	<u>149.016</u>	<u>58.134</u>

De onder de overige vorderingen opgenomen vorderingen hebben zowel in 2017 als in 2016 een looptijd korter dan 1 jaar.

Onder de post overige vorderingen is ultimo 2017 een vordering opgenomen van EUR 64.356 (2016: EUR 14.681) op het GRIP het samenwerkingsverband op het gebied van identiteit op gemene rekening tussen de vier scholengemeenschappen voor gereformeerd voortgezet onderwijs in Nederland. De vordering is hoger in 2017, omdat geen voorfacturering heeft plaatsgevonden aan de deelnemende scholen. De deelnemende scholen hebben begin 2018 allen een factuur ontvangen, waarmee de vordering wordt terugbetaald.

De post vooruitbetaalde kosten betreffen ultimo 2017 de kosten van het extern leermiddelenfonds voor een bedrag van EUR 182.787 en daarnaast diverse abonnementen, licenties en kosten VAVO-leerlingen voor de maanden januari tot en met juli van het op het verslagjaar volgend kalenderjaar. Ultimo 2016 zijn alleen de kosten van het extern leermiddelenfonds opgenomen onder deze post.

1.5.8 Overlopende activa

1.5.8.1 Vooruitbetaalde kosten	238.916	184.597
Totaal Vorderingen	<u>617.838</u>	<u>401.296</u>

1.7 Liquide middelen

1.7.1 Kas	1.668	971
1.7.2 Bank	<u>2.429.505</u>	<u>3.315.773</u>
Totaal Liquide middelen	<u>2.431.173</u>	<u>3.316.744</u>

De liquide middelen staan geheel ter vrije beschikking.

PASSIVA

2.1 Eigen vermogen

	Saldo 31-12-2016	Resultaat Boekjaar	Toevoegingen Boekjaar	Onttrekkingen Boekjaar	Saldo 31-12-2017
2.1.1 Algemene reserves publiek	1.572.579	0	0	0	1.572.579
<u>2.1.2 Bestemmingsreserves</u>					
2.1.2.5 Vereenvoudiging bekostiging	100.000	0	0	0	100.000
2.1.2.6 Renovatie B-toren	150.000	0	0	0	150.000
2.1.2.7 Prestatiebox 2016	30.000	0	0	-30.000	0
2.1.2.8 Loonsverhoging okt-dec. 2017	0	20.000	0	0	20.000
2.1.2.9 Dekking taakstelling begroting 2018	0	33.950	0	0	33.950
2.1.2.10 Vermindering taakstelling begroting 2019	0	62.652	0	0	62.652
Totaal Eigen vermogen	1.852.579	116.602	0	-30.000	1.939.181

Algemene reserve publiek

De middelen vanuit de prestatiebox 2016 EUR 30.000 zijn in 2017 extra uitgegeven voor scholing en begeleiding en verbetering van het systeem voor meting van kwalitatieve indicatoren. Echter door de onverwachte verhoging van de personele en materiële bekostiging is er een positief exploitatiesaldo van EUR 86.602 ontstaan waardoor de middelen uit de bestemmingsreserve niet nodig zijn voor de dekking van een tekort door de extra uitgaven in het kader van de prestatiebox.

Het bestuur heeft daarom besloten om het positieve resultaat van EUR 86.602 en de middelen vanuit bestemmingsreserve prestatiebox 2016 ad EUR 30.000 opnieuw te bestemmen.

EUR 20.000 wordt bestemd voor een te verwachten met terugwerkende kracht te betalen salarisverhoging vanaf vervaldatum CAO voortgezet onderwijs 1 oktober 2017 tot en met 31 december 2017. De CAO- onderhandelingen zijn vastgelopen, de huidige cao blijft stilzwijgend doorlopen tot 1 oktober 2018. In de verhoging van de personele bekostiging in 2017 zit volgens de VO-raad een loonruimte van ongeveer 1% vanaf 1 oktober 2017. De kans is groot, dat deze in de nieuwe CAO zal worden meegenomen, in de vorm van een eenmalige uitkering. De extra ontvangen middelen worden daarom voor dit doel gereserveerd.

Gezien het positieve resultaat in 2017 wordt EUR 33.950 bestemd voor het opheffen van de taakstelling op de personele bekostiging ad EUR 33.950 per 1 augustus 2018 in de begroting 2018. Voorwaarde voor opheffen van deze taakstelling is wel dat het aantal aanmeldingen niet lager is dan de prognose in de meerjarenbegroting.

EUR 62.652 wordt bestemd ter dekking van een deel van de te verwachten begrotingstaakstelling in 2019. Hierdoor kunnen bezuinigingen op personele inzet en ondersteuning juist in een intensieve periode van implementatie van het flexonderwijs beperkt worden.

De in 2015 gevormde bestemmingsreserve van EUR 100.000, met het oog op de in voorbereiding zijnde wetgeving betreffende vereenvoudiging bekostiging van het voortgezet onderwijs, wordt gehandhaafd. De wetgeving op dit punt heeft wel vertraging opgelopen, in het regeerakkoord zijn er geen uitspraken over gedaan. De laatste informatie bestaat uit een kamerbrief van de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap van 22 februari 2017. Daaruit komt naar voren dat geen ingrijpende wijzigingen in de conceptregeling worden verwacht. De uiteindelijke regeling en invoeringstermijn is afhankelijk van politieke besluitvorming. Echter op basis van de op 29 januari 2016 door de VO-raad naar buiten gebrachte richtbedragen voor de vereenvoudiging zou onze school te maken kunnen krijgen met op termijn 3,76% minder bekostiging. Dat is op basis van de huidige bekostiging een bedrag van ruim EUR 300.000 op jaarbasis. De invoering zal mogelijk stapsgewijs plaats vinden vanaf 2020.

Naast de in de vorige alinea genoemde bestemmingsreserve van EUR 100.000 voor de implementatie van de vereenvoudiging bekostiging is ultimo 2015 nog een bestemmingsreserve van EUR 150.000 gevormd voor renovatie van de B-toren. Deze bestemmingsreserve wordt de komende jaren gebruikt om de pieken in afschrijvingskosten als gevolg van de uitvoering van de renovatie van de B-toren op te vangen. In 2017 is nog geen bedrag noodzakelijk vanuit deze reserve aangezien de afschrijvingstermijn pas gestart is op 1 september 2017 in verband met vertraging in uitvoering van de werkzaamheden.

Op de bestemmingsreserves berust geen verplichting. De beperkte bestedingsmogelijkheid is aangegeven door het bestuur.

2.2 Voorzieningen	Saldo 31-12-2016	Mutaties Boekjaar	Onttrekkingen Boekjaar	Saldo 31-12-2017	Kortlopend deel <1 jaar	Langlopend deel >1 jaar
2.2.1.2 Groot onderhoud	547.319	250.000	-230.041	567.278	250.000	317.278
2.2.2.3 Loonkosten Personeel	193.270	155.754	-182.267	166.757	135.661	31.096
2.2.2.4 Jubileumgratificaties	64.010	36.974	-8.436	92.548	0	92.548
2.2.2.5 LPB Verlof	83.116	52.086	-7.056	128.146	0	128.146
Totaal Voorzieningen	887.715	494.814	-427.800	954.729	385.661	569.068

Voorziening groot onderhoud

De voorziening voor onderhoudskosten wordt gevormd voor periodiek groot onderhoud dat dient te worden verricht op de gebouwen. De voorziening voor onderhoudskosten is langlopend.

Voorziening loonkosten personeel

Ingaande 2006 is het vervangingsfonds gestopt met de vergoeding van de vervangingskosten voor personeel zoals deze scholen werden vermeld in de reglementen van dit fonds. OCW stelde daarvoor aan alle scholen een overgangsbudget ter beschikking. Op basis van de langdurige ziektegevallen wordt een voorziening getroffen voor de nog te betalen loonkosten in de eerste twee ziektejaren. De voorziening heeft een looptijd van maximaal twee jaar.

Voorziening jubileumgratificaties

De voorziening betreft de te verwachten betalingen aan jubileumgratificaties in de komende jaren op basis van het huidige personeelsbestand in vaste dienst en de inschatting van de blijf kans van deze medewerkers. Op basis van het personeelsbestand op 31 december 2017 is een nieuwe inschatting gemaakt van de in de toekomst te betalen jubileumgratificaties. In 2017 is een bedrag aan EUR 8.436 onttrokken voor uitbetaling jubileumgratificaties.

De afgelopen jaren is het rentepercentage voor de berekeningswijze van de contante waarde van de verplichting tot uitkering van jubileumgratificaties in de toekomst niet aangepast aan de ontwikkeling van het rentepercentage dat ontvangen wordt op het spaartegoed. Er werd uitgegaan van een disconteringsrente van 4,7%, op dit moment wordt 1% rente ontvangen op het spaartegoed. Ultimo 2017 is in de berekening van de toekomstige verplichting gerekend met een disconteringsrente van 1%. Het verschil tussen de inschatting gemaakt op 31 december 2016 en de inschatting op 31 december 2017 exclusief de onttrekking resulteert in een dotatie van EUR 36.974. EUR 24.361 van deze dotatie wordt veroorzaakt door aanpassing van het rentepercentage.

De voorziening is naar zijn aard langlopend aangezien het gaat om jubileumgratificaties bij een 25- dan wel 40-jarige diensttijd in het onderwijs- en/of rijkdsdienstbetrekking.

Voorziening LPB-verlof

Overeenkomstig hoofdstuk 271 Personeelsbeloningen van de richtlijnen worden de gespaarde verlofuren als gevolg van de afspraken duurzame inzetbaarheid van de werktijdenvermindering voor senioren conform paragraaf 2, alinea 203, van dat hoofdstuk, op de balans opgenomen als een verplichting uit hoofde van een opbouw van rechten, omdat de gespaarde rechten op doorbetaalde afwezigheid kunnen worden opgenomen of verzilverd.

De voorziening betreft spaaruren op basis van de regeling levensfasebewust personeelsbeleid in de CAO VO.

De voorziening is langlopend aangezien spaaruren voor een langere periode dan een jaar gespaard mogen worden.

Toelichting behorende tot de balans per 31 december 2017

	31-12- 2017	31-12- 2016
2.4 Kortlopende schulden		
2.4.3 Crediteuren	175.326	237.430
2.4.4 OCW / LNV	37.431	37.431
2.4.7 Belastingen en sociale premies	342.310	327.696
2.4.8 Schulden terzake van pensioenen	98.954	76.478

De dekkingsgraad van bedrijfstakpensioenfonds ABP per 31-12-2017 is 104,4 % (31-12-2016: 96,6%). Bij een dekkingsgraad van 104,2 % voldoet het fonds aan de minimumvereiste.

Onder de kortlopende schulden staan verplichtingen met een looptijd van minder dan 1 jaar verantwoord.

De post OCW te verrekenen betreft posten ten aanzien van bekostiging verlof op basis van lerarenbeurs, leerlinggebonden financiering en zij-instroomsubsidie uit de jaren 2011 tot 2015 die terug te betalen zijn aan het ministerie maar nog niet zijn verrekend. Zie voor specificatie model G2. DUO heeft in een brief over de jaarrekening 2016 aangegeven deze bedragen te zullen verrekenen ultimo 2017 heeft deze verrekening nog niet plaats gevonden.

De post belastingen en premies sociale verzekeringen betreft de nog te betalen loonheffing betreffende de betaalde salarissen van december van het verslagjaar.

De post schulden ter zake van pensioenen betreft de nog te betalen pensioenpremies betreffende de betaalde salarissen van december van het verslagjaar.

2.4.9 Overige kortlopende schulden		
2.4.9.1 Personeel	112.992	0
2.4.9.7 Rente- en bankkosten	449	0
2.4.9.8 Overig	411.793	552.458
Totaal Overige kortlopende schulden	525.234	552.458

Onder 2.4.9.8 Overig zijn de volgende bedragen verantwoord:

Omschrijving	Saldo 31-12-2017	Saldo 31-12-2016
Ouderbijdragen	155.522	185.261
Middelen IO Vivat	74.668	68.850
Diverse fondsen	36.140	36.916
Ondersteuningsmiddelen	0	28.977
Waarborg kluisjes	12.800	11.600
Overig	132.663	220.854
	411.793	552.458

Toelichting behorende tot de balans per 31 december 2017

In de overige schulden is een bedrag opgenomen van EUR 155.522 (2016: EUR 185.621) voor ouderbijdragen voor educatieve reizen, excursies, kluisjes en algemene doeleinden te bestemmen in de maanden januari tot juli 2018.

In de post overige is op 31 december 2017 een bedrag van EUR 74.668 (2015: EUR 68.850) opgenomen aan middelen van de leerlingenvereniging IO Vivat. In 2010 is gezien de omvang van deze middelen besloten het beheer hiervan op te nemen in de administratie van de school. De leerlingenvereniging IO Vivat blijft verantwoordelijk voor de bestemming van de middelen.

	31-12- 2017	31-12- 2016
2.4.10 Overlopende passiva		
2.4.10.1 Aanspraken vakantiegeld	253.275	293.442
2.4.10.2 Vooruitontvangen gelden	344.201	283.674
Totaal Overlopende passiva	597.476	577.116
Totaal Kortlopende schulden	1.776.731	1.808.609

Onder 2.4.10.2 Vooruitontvangen gelden zijn de volgende bedragen verantwoord:

Omschrijving	Saldo 31-12-2017	Saldo 31-12-2016
Subsidies OCW	291.665	283.674
Subsidie Vierslagleren	8.100	0
Subsidie Gemeente	5.913	0
Subsidie Passend Onderwijs	10.447	0
Ondersteuningsmiddelen	3.407	0
Experiment examen Wiskunde 2010	3.500	0
Bindingstoelage	21.169	0
	344.201	283.674

De onder overige schulden en overlopende passiva opgenomen verplichtingen hebben een looptijd korter dan 1 jaar.

Wij maken in de normale bedrijfsuitoefening gebruik van diverse financiële instrumenten. De financiële instrumenten omvatten onder meer vorderingen, geldmiddelen, crediteuren en overige kortlopende schulden. Deze financiële instrumenten stellen de organisatie bloot aan markt-, rente-, kasstroom-, krediet- en liquiditeitsrisico. Om deze risico's te beheersen heeft GSR een beleid inclusief een stelsel van limieten en procedures opgesteld om de risico's van onvoorspelbare ongunstige ontwikkelingen op de financiële markten en daarmee de financiële prestaties van de organisatie te beperken. GSR zet geen afgeleide financiële instrumenten in om risico's te beheersen.

- Kredietrisico: De maximale kredietrisico bedraagt EUR 169.016 (stand debiteuren ultimo balansdatum).
- Renterisico: vanwege het ontbreken van rentedrag Renterisico: vanwege het ontbreken van rentedragende vorderingen en schulden is het renterisico minimaal.
- Liquiditeitsrisico: GSR loopt geen liquiditeitsrisico's.

Toelichting behorende tot de balans per 31 december 2017

2.4.10.2 Model G: Overzicht niet geormerkte doelsubsidies OCW

Omschrijving	Jaar	Kenmerk	Bedrag toewijzing	Saldo 31-12-2016	Ontvangen in 2017	Lasten 2017	Investing 2017	Saldo 31-12-2017
Lerarenbeurs	2012-2013		13.934	1.139	0	0	1.139	0
Lerarenbeurs	2011-2012		24.979	221	0	0	221	0
Leerling gebonden financiering	2011-2012		76.611	3.248	0	0	3.248	0
Leerling gebonden financiering	2013-2014	BEK 13/23549 M	82.218	9.673	0	0	9.673	0
Visueel gehandicapten	2011	2011/2/187921	6.300	3.150	0	0	3.150	0
Zij-instroomsubsidie	2015	709863-1	20.000	20.000	0	0	20.000	0
Prestatie subs. Conv. VSPO	2016	721740-2	11.916	11.916	0	11.916	0	0
Prestatie subs. VSV VO variabel	2017	865154-1	8.000	0	8.000	8.000	0	0
Regeling bekosting lesmateriaal	2016	771117-1	382.066	222.872	0	222.872	0	0
Regeling bekosting lesmateriaal	2017	787308-2	396.088	0	396.088	165.037	0	231.051
Lerarenbeurs	2016-2017	743640-1	76.421	45.675	0	45.675	0	0
Lerarenbeurs	2017-2018	786503-2	80.062	0	80.062	33.359	0	46.703
Lerarenbeurs	2017-2018	787308-2	3.386	0	3.386	1.411	0	1.975
Lerarenbeurs	2017-2018	811826-1	-5.846	0	-5.846	-5.846	0	0
Prestatiesubsidie VSV VO vast 2017	2017	787308-2	11.936	0	11.936	0	0	11.936
Subsidie zomerschool VO	2017	LENZO17054	9.000	0	9.000	9.000	0	0
Scholing VMBO	2015-2016	721364-1	5.000	3.211	0	3.211	0	0
Regeling versterking functiemix	2017	808990-1	184.560	0	184.560	184.560	0	0
Wettelijke rente	2017	865154	13	0	13	13	0	0
Prestatiebox	2017	811826-1	340.470	0	340.470	340.470	0	0
			1.727.114	321.105	1.027.669	1.019.678	37.431	291.665

2.4.10.2 Model G2: Verantwoording van subsidies met verrekeningsclausule

Omschrijving	Jaar	Kenmerk	Bedrag toewijzing	Ontvangen t/m	Totale kosten	Te verrekenen
Lerarenbeurs	2012-2013		13.934	13.934	12.795	1.139
Lerarenbeurs	2011-2012		24.979	24.979	24.758	221
Leerling gebonden financiering	2011-2012		76.611	76.611	73.363	3.248
Leerling gebonden financiering	2013-2014	BEK 13/23549 M	82.218	82.218	72.545	9.673
Visueel gehandicapten	2011	2011/2/187921	6.300	6.300	3.150	3.150
Zij-instroomsubsidie	2015	709863-1	20.000	20.000	0	20.000
			224.042	224.042	186.611	37.431

Overzicht verbonden partijen			
Naam	Juridische vorm	Statutaire zetel	Code Activiteiten
Samenwerkingsverband Koers VO	Vereniging	Rotterdam	4 *
Samenwerkingsverband V(S)O Zuid Holland West	Vereniging	Den Haag	4 *
GRIP Gereformeerd Identiteitsplatform	Gemene Rekening	Rotterdam	4 *

* Code activiteiten: 1. contractonderwijs 2. contractonderzoek 3. onroerende zaken 4. overige

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Er zijn langlopende onvoorwaardelijke verplichtingen aangegaan ter zake van een langlopend huurcontract voor kopieer- en printapparatuur. De verplichtingen die hieruit voortvloeien bedragen voor 2018 EUR 26.759 ex BTW per jaar. De verplichting is aangegaan tot 1 mei 2021.

	2017		2016
	werkelijk	begroting	werkelijk
B A T E N			
3.1 Rijksbijdragen OCW			
3.1.1.1 Normatieve rijksbijdrage OCW	8.778.552	8.543.802	8.380.493
3.1.2.2 Niet-geoordeelde subsidies OCW	1.019.678	967.300	921.549
3.1.3.1 Ontvangen doorbetalingen rijksbijdrage SWV	86.445	50.306	68.536
Totaal Rijksbijdragen OCW	<u>9.884.675</u>	<u>9.561.408</u>	<u>9.370.578</u>

Het bedrag aan niet geoordeelde OCW-subsidies is in 2017 EUR 52.378 hoger dan begroot. De grootste verschillen zijn een EUR 33.549 hogere bekostiging dan begroot voor de lerarenbeurs, het variabele deel van de bekostiging bestrijding voortijdig schoolverlaten van EUR 8.000 en een niet begroot bedrag van EUR 9.000 aan bekostiging voor de lente- en zomerschool. In de begroting 2016 is uitgegaan van de bekostiging voor lerarenbeurs voor schooljaar 2016-2017, het bedrag van schooljaar 2017-2018 is hoger.

3.2 Overige overheidsbijdragen

3.2.1 Baten gemeenten

3.2.1.1 Gemeente Rotterdam	91.514	77.183	70.845
Totaal Overige overheidsbijdragen	<u>91.514</u>	<u>77.183</u>	<u>70.845</u>

De gemeentelijke bijdragen en subsidies zijn EUR 14.998 hoger dan begroot. Het grootste verschil is een niet begrootte subsidie voor debat010 vanuit Citylab010 van € 10.000. Met deze subsidie is debattraining verzorgd voor leerlingen van verschillende middelbare scholen in Rotterdam, afgesloten met een debatwedstrijd in de raadszaal van de gemeente Rotterdam.

3.5 Overige baten

3.5.1 Verhuur onroerende zaken	21.544	22.171	27.082
3.5.5 Ouderbijdragen	45.482	42.000	48.546
<i>3.5.6 Overige</i>			
3.5.6.2.5a Overig	44.371	14.168	32.360
3.5.6.2.5b Overig schenking	270	0	26.000
3.5.6.5.2 Ouderbijdragen reizen en excursies	192.290	168.094	169.090
Totaal Overige baten	<u>303.957</u>	<u>246.433</u>	<u>303.078</u>

Onder schenkingen is in 2016 een bedrag aan giften van EUR 23.829 verantwoord voor een maatschappelijk stageproject in Roemenië en een bedrag van EUR 1.780 voor een maatschappelijk stageproject voor de Voedselbank. In 2017 hebben dergelijke projecten niet plaats gevonden.

	2017		2016
	werkelijk	begroting	werkelijk
L A S T E N			
4.1 Personele lasten			
4.1.1.1 Lonen en salarissen	5.818.953	5.855.352	5.676.377
4.1.1.2 Sociale lasten	738.944	764.771	710.839
4.1.1.3 Vakantierechten	233.922	251.698	293.442
4.1.1.4 Pensioenen	868.068	751.936	698.909
4.1.2.1 Mutaties personele voorzieningen	55.491	0	151.711
4.1.2.2 Overige personele lasten	509.824	315.067	249.384
4.1.3 Uitkeringen	-163.703	-108.153	-7.153
Totaal Personele lasten	8.061.499	7.830.671	7.773.509

De personele lasten zijn EUR 206.467 hoger dan begroot. De belangrijkste oorzaak worden hierna genoemd. EUR 96.000 voor pensioenpremiestijging, de kosten daarvan zijn niet begroot omdat de te verwachten verhoging van de personele bekostiging in 2017 de kosten hiervan zou moeten compenseren. De kosten voor ziektevervanging inclusief de dotatie en vrijval uit de voorziening salariskosten langdurig zieken zijn in 2017 EUR 61.000 hoger dan begroot. De kosten voor uitbreiding van de personele formatie docenten per 1 september 2017 op basis van toename van het aantal leerlingen en meer inzet van taakuren voor onderwijsontwikkeling vanuit prestatieboxmiddelen.

Het aantal medewerkers in loondienst bedroeg op 1 oktober 2017 107,4 fte (2016: 106,3 fte). Op 1 oktober 2017 is 1 fte (2016: 1,7 fte) ingezet voor vervanging van ziekte en zwangerschap. Het gemiddeld aantal medewerkers in loondienst in fte bedroeg in 2017 106,6 fte (2016: 104,6 fte, 2015: 103,7 fte). In onderstaande tabel is de gemiddelde formatie uitgesplitst per functiecategorie voor 2017, 2016 en 2015. De formatie directie is exclusief de formatie die wordt doorbelast aan het samenwerkingsverband GRIP voor 0,3 fte (2016: 0,3 fte).). In 2016 was er tot 1 april 2016 een vacature in de schoolleiding van 1 fte waardoor de formatie in 2016 gemiddeld lager was.

	2017	2016	2015
Directie	5,6 FTE	5,3 FTE	6,5 FTE
Onderwijs personeel	78,0 FTE	76,3 FTE	75,6 FTE
Onderwijsondersteunend personeel	22,7 FTE	23,0 FTE	23,2 FTE

4.2 Afschrijvingen			
4.2.2.1 Gebouwen	108.753	116.429	96.901
4.2.2.5 Computers en netwerkapparatuur	56.310	59.318	78.473
4.2.2.8 Inventaris	86.716	87.295	80.595
Totaal Afschrijvingen	251.779	263.042	255.969

De specificatie van de afschrijvingslasten is terug te vinden in de toelichting bij de materiële vaste activa. De afschrijvingskosten gebouwen en inventaris zijn hoger dan in 2016 door de afschrijvingslasten voor renovatie van de B-toren vanaf 1 september 2017. De afschrijvingskosten gebouwen zijn lager dan begroot, omdat in de begroting uitgegaan was van afschrijving van de renovatie B-toren vanaf 1 juli 2017, omdat de voor computers en werkzaamheden vertraging hebben opgelopen is afgeschreven vanaf 1 september 2017 door verschuiving van begrootte investeringen naar 2017. De afschrijvingskosten netwerkapparatuur zijn lager dan in 2016 als gevolg van een wisselende bedrag aan vervangingsinvesteringen per jaar. In 2018 wordt weer een grotere investering gedaan in verband met vervanging van de docentlaptops.

	2017		2016
	werkelijk	begroting	werkelijk
4.3 Huisvestingslasten			
4.3.3.1 Onderhoudskosten gebouw	26.290	25.000	30.247
4.3.3.2 Mutatie voorziening gebouwonderhoud	250.000	250.000	250.000
4.3.3.3 Aanschaf klein inventaris	6.912	6.000	6.810
4.3.4 Energie en water	125.440	147.000	126.338
4.3.5 Schoonmaakkosten	120.120	123.000	115.980
4.3.6 Heffingen	28.277	28.000	35.393
Totaal Huisvestingslasten	<u>557.039</u>	<u>579.000</u>	<u>564.768</u>

De kosten van energie en water zijn lager dan begroot door relatief warme buitentemperaturen in 2017 en 2016. Vanuit het voorzichtigheidsprincipe worden meer kosten begroot voor verwarmingskosten. In de post heffingen en schoonmaakkosten is een herrubricering toegepast. De kosten voor het afvoeren van afval zijn toegevoegd aan de post heffingen en afvalverwerking. In de jaarrekening 2016 stonden deze kosten nog onder schoonmaakkosten. De vergelijkende cijfers voor 2016 zijn daarom aangepast ten opzichte van gepubliceerd in de jaarrekening 2016.

4.4 Overige instellingslasten

4.4.1.4 Organisatiekosten

4.4.1.4.1 Kantoorkosten	51.493	48.500	15.945
4.4.1.4.3 Verzendkosten	11.428	15.000	12.262
4.4.1.4.4 Communicatiekosten	39.148	40.453	25.680
4.4.1.4.6 Dienstreizen	15.840	1.500	1.134
4.4.1.4.7 MR	2.535	9.000	5.920
Totaal Organisatiekosten	<u>120.444</u>	<u>114.453</u>	<u>60.941</u>

4.4.1.5 Externe kosten

4.4.1.5.1 Administratie en accountant	223.551	154.566	157.952
4.4.1.5.3 Contributies	14.238	14.100	13.993
4.4.1.5.5 Verzekeringen	4.125	5.000	5.525
Totaal Externe kosten	<u>241.914</u>	<u>173.666</u>	<u>177.470</u>

In de post onder 4.4.1.5.1 Administratie en accountant is € 33.396 opgenomen voor honoraria van de accountant, te specificeren als volgt (cf artikel 2:382a BW):

- onderzoek jaarrekening	31.460	18.150
- andere controle opdrachten	1.936	0
- fiscale adviezen	0	0
- andere niet-controledienst	0	0
Totaal accountantslasten	<u>33.396</u>	<u>18.150</u>

In de kosten voor administratie en accountant is in 2017 een bedrag begrepen van EUR 39.046 voor kosten uitbesteding financiële administratie bij administratiekantoor Concent. Bij het opmaken van de begroting waren de kosten van uitbesteding nog niet opgenomen, maar was een boekhoudkundig medewerker begroot onder de salarislasten.

Met ingang van verslagjaar 2017 worden de kosten voor onderzoek jaarrekening door de accountant over het boekjaar volledig toegerekend aan het boekjaar, ook als de kosten in het jaar na afsluiting van het boekjaar worden gefactureerd. In de jaarrekening 2016 en voorgaande jaren werd deze werkwijze niet toegepast. Hierdoor zijn in de kosten onderzoek jaarrekening 2017 zowel de kosten voor onderzoek jaarrekening 2017 ad EUR 18.150 begrepen als de in 2017 gefactureerde bedragen voor controle jaarrekening 2016 ad EUR 13.310.

	2017		2016
	werkelijk	begroting	werkelijk
4.4 Overige kosten			
4.4.2.1 Inventaris en apparatuur	206.701	213.403	177.084
4.4.2.2a Leermiddelen	339.870	360.310	353.194
4.4.2.2b Onderwijskosten	239.314	217.878	212.960
4.4.4.8 Kosten excursies en edureizen	176.415	146.344	184.301
4.4.4.9 Diverse organisatiekosten	18.406	18.000	-13.170
Totaal Overige kosten	980.706	955.935	914.369
Totaal Overige instellingslasten	1.343.064	1.244.054	1.152.780

De diverse organisatiekosten zijn in 2016 negatief als gevolg van het opnemen van de boekwinst op de verkoop van leermiddelen ad EUR 58.340 in 2016 op deze post. Verder zit er in 2017 een verschuiving van de post kosten contract repro-apparatuur ad EUR 31.161, staat in 2016 onder diverse organisatiekosten, in 2017 zijn de kosten van het contract opgenomen onder kantoorkosten.

5.1 Financiële baten

5.1.1 Rentebaten	19.837	15.000	28.640
Totaal Financiële baten	19.837	15.000	28.640
Saldo Financiële baten en lasten	19.837	15.000	28.640

Wet Normering Topinkomens (WNT)

WNT-verantwoording 2017

Per 1 januari is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan.

De klassenindeling is gebaseerd op de uitkomsten van de complexiteitsvragen die als volgt zijn vastgesteld.

Gemiddelde totale baten	4
Gemiddeld aantal leerlingen	1
Gewogen aantal onderwijssoorten	3
Totaal aantal complexiteitspunten	8

Het bezoldigingsmaximum is in 2017 berekend conform de WNT klassenindeling. Op grond van de criteria valt deze rechtspersoon in klasse A, daarmee bedraagt het bezoldigingsmaximum € 129.000. Het weergegeven individuele WNT-maximum is berekend naar rato van de omvang en de duur van het dienstverband. Het WNT-maximum bedraagt voor leden van het toezichthoudend orgaan 15% voor voorzitters en voor de overige leden 10% van het bezoldigingsmaximum naar rato van de duur van het dienstverband.

WNT: Vermelding bezoldiging topfunctionarissen

Leidinggevend topfunctionaris

C.A. Klapwijk

Functie	Rector/bestuurder
Aanvang en einde functievervulling in 2017	01/01 - 31/12
Deeltijdfactor in fte	1,0
Gewezen topfunctionaris?	Ja/Nee
(Fictieve) dienstbetrekking?	Ja/Nee

Bezoldiging

Beloning plus belastbare onkostenvergoeding	€ 98.256
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 16.219
Subtotaal	€ 114.475

Individueel bezoldigingsmaximum	€ 129.000
-/- onverschuldigd betaald bedrag	€ 0

Totaal bezoldiging 2017 € 114.475

Motivering indien overschrijding: zie 1)

Gegevens 2016

Aanvang en einde functievervulling in 2016	01/01 - 31/12
Deeltijdfactor in fte	1,0
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 97.482
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 14.705

Totaal bezoldiging 2016 € 112.187

Motivering overschrijdingen bezoldigingsmaximum

1)

<u>Toezichthoudend topfunctionaris</u>				
	J. Storm	J. Hendriks	O.L.M. de Jager-Bes	M.H.C. de Romph
Functie	Voorzitter RvT	Vice-voorz. RvT	Lid RvT	Lid RvT
Aanvang en einde functievervulling in 2017	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12
Bezoldiging				
Beloning plus belastbare onkostenvergoeding	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Individueel WNT-maximum	€ 19.350	€ 12.900	€ 12.900	€ 12.900
-/- onverschuldigd betaald bedrag	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
<i>Subtotaal 2017</i>	<i>€ 0</i>	<i>€ 0</i>	<i>€ 0</i>	<i>€ 0</i>
Motivering indien overschrijding: zie	2)	3)	3)	4)
Gegevens 2016				
Aanvang en einde functievervulling in 2016	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Totaal bezoldiging 2016	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
<i>Motivering overschrijdingen bezoldigingsmaximum</i>				
1)				
2)				
3)				
4)				
C.J. Schouten J.P. Versteegt				
Functie	Lid RvT	Lid RvT		
Aanvang en einde functievervulling in 2017	01/01 - 26/10	01/01 - 31/12		
Bezoldiging				
Beloning plus belastbare onkostenvergoeding	€ 0	€ 0		
Individueel WNT-maximum	€ 12.900	€ 12.900		
-/- onverschuldigd betaald bedrag	€ 0	€ 0		
<i>Subtotaal 2017</i>	<i>€ 0</i>	<i>€ 0</i>		
Motivering indien overschrijding: zie	5)	6)		
Gegevens 2016				
Aanvang en einde functievervulling in 2016	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 0	€ 0		
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 0	€ 0		
Totaal bezoldiging 2016	€ 0	€ 0		
<i>Motivering overschrijdingen bezoldigingsmaximum</i>				
5)				
6)				
<u>Gewezen topfunctionaris</u>				
Naam (aanhef, voorletter, naam)	Functie			
Niet van toepassing				
<u>Niet-topfunctionaris</u>				
Naam (aanhef, voorletter, naam)	Functie			
Niet van toepassing				

Beloning raad van Toezicht

De leden van de Raad van Toezicht ontvangen een vrijwilligersvergoeding van EUR 1.500 per schooljaar.
De leden van de Raad van Toezicht schenken deze vergoeding als gift aan de GSR.

Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum die de cijfers beïnvloeden.

Ondertekening door bestuurders en toezichhouders

J. Storm

J. Hendriks

O.L.M. de Jager-Bes

M.H.C. de Romph

C.J. Schouten

J.P. Versteegt

Datum:

28 mei 2018

(Voorstel) bestemming van het resultaat

In de statuten is geen regeling opgenomen rondom de bestemming van het resultaat.

Voorstel bestemming van het resultaat

Mutatie bestemmingsreserves	86.602
Totaal	<u>86.602</u>

Vereniging voor Gereformeerd Voortgezet Onderwijs voor Westelijk Nederland

Bestuursnummer 43591
Postbus Valenciadreef 15
3067 WX ROTTERDAM
Telefoon 010-2862930
E-mail rotterdam@gsr.nl
Website www.gsr.nl

Contactpersoon

00TU

Gereformeerde Scholengemeenschap Randstad

Valenciadreef 15
3067 WX ROTTERDAM